

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У НОВОМ САДУ

ГОД. II.

„Гласник“ излази као месечник
Годишња претплата 100 дин.
Поједини број 10— динара.

НОВИ САД

1. ОКТ 1929. ГОДИНЕ

БРОЈ 6., 7. и 8.

Свеска за јуни, јули, август,
За чланове Адвокатске Коморе
је претплата урачуната у
чланарину.

Др. Мирко Фрида-Кауримски,
адвокат у Новом Саду.

Нови менични закон

У новом меничном закону, који за целу Краљевину Југославију ступа на снагу дне 19. децембра 1929 налазимо установа, које досадањи није познавао, а испуштене су из новог закона опет неке установе старог закона, док су неке преиначене. Многе од тих преинака на око изгледају небитне, али како је менично право већим делом присилног карактера (*ius cogens*), то држим, да би било погрешно рећи, да су разлике између новог и досадањег меничног закона само небитног карактера, јер у меничном праву је више мање свака установа битна.

Покушаћу упозорити на главне разлике између новог и досадањег меничног закона имајући пред очима код тога досадањи менични закон, који је вредио односно који до 18. децембра о. г. још вреди у опсегу Апелационог суда у Новом Саду и у Хрватској и Славонији, т. ј. зак. чл. XXVII из 1876.

Пре свега морам нагласити, да нови менични закон, ако и вреди за целу краљевину, ипак не изједначаје сасвим менично право целе краљевине, јер не уређује јединствено једно од најважнијих питања: *пасивну менично-правну способност*.

Пасивна менично-правна способност

У том погледу одређује нови закон у §. 97. да „у меничну обвезу може ступити свако лице, у колико се може уговором обвезати према прописима грађанског или трговачког законика“, док § 94. одређује: „способност лица да се обвеже меницом одређује закон његове земље“.

Према томе се ово битно питање имаде и надаље решавати

и просуђивати по разним грађанским и трговачким законима, који у краљевини Југославији постоје. Узимајући у обзир разне прописе у погледу способности за примање обавеза уговором може се као правило за целу краљевину узети ово:

Пасивно-менично способни јесу:

а) сва пунодобна лица т. ј. која су навршила 21 годину живота као и она, које је суд прогласио пунодобним. Малолетна жена, која је услед удаје постала пунолетна нема пасивне менично-правне способности, док не наврши 21 годину (§ 111 м. з.) или буде прогл. пунолетном;

б) малолетници, који се баве самостално обртом дозволом оца односно татора и скрбничке власти (по § 2 срп. трг. зак. они, који се баве *трговином*), а исто тако и остали малолетници у погледу имовине, коју својим трудом стеку и њом слободно управљају. Ово потоње изричито вреди за правно подручје, на којем важи аустр. опћи грађански законик;

в) правна лица.

Пунодобна лица, која су стављена под старатељство и у погледу којих је продуљена очинска и таторска власт, надаље глухонеми, којима је на њихову молбу постављен старатељ, а исто тако и малолетници, који лично нису пасивно менично способни могу се менично обвезати само по законитим заступницима уз одржање прописа, који у том погледу вреде.

У подручју *пређашње Краљевине Србије* напосе вреди менична обвеза малолетника над 7 а испод 21 године, ако на самој меници његов старатељ (отац или татор) обвезу свога штићеника одобри. На овом подручју је осим тога обвезатно способан, дакле сада и менично потпуно способан и онај малолетник, који се ожени с дозволом старатељског суда (чл. 113 зак. о старат.).

Између мушкараца и жена у погледу пасивне меничне способности у правилу нема никакове разлике, само у *Црној Гори* је удата жена и удовица ограничена у својој обвезатној способности у опште, а према томе у смислу § 97 м. з., ограничена је и у пасивној меничној способности. Удата жена може се наиме по црногорском „општем имовинском законуку“ обвезати само с приволом мужа, коју може надоместити суд, ако настане спор између ње и мужа. Удовици пак, која остаје у мужевој кући именује суд старатеља, који у том погледу замењује пок. мужа.

Пасивне меничне способности у опште немају:

а) недозвољена друштва;

б) лица, која су положила завет сиромаштва (редовници).

У подручју краљевине Србије нарочито још нема пасивне меничне способности лице, које је суђено на губитак личне слободе, (§ 17 каз. зак.), док је у Црној Гори таково лице ограничено само онда, кад му буде именован старатељ. Та ограничења престају али ступањем на снагу новог казненог закона за целу Краљевину.

По § 77 трг. зак. за Србију не могу се меницом обвезати сељаци, војници до потпоручника, те удате жене и малолетници без дозволе мужа односно татора. Како су али по § 113 т. 7 ступањем на снагу новог мен. зак. укинута §§ 76—170 трг. зак. за Србију, који су до сада садрживали прописе о меницама, то ово ограничење пасивне меничне правне способности престаје.

Питање, по којем закону се имаде просуђивати правна способност за обвезивање меницом појединог мен. обвезника обзиром на наша разна прав. подручја уређује § 108 м. з. овако:

1) меродавно је место сталног пребивања мен. обвезника у часу преузимања меничне обвезе;

2) ако менични обвезаник у држави нема сталног пребивања, меродавно је последње стално боравиште његово, односно закон, који вреди у Београду, ако се и ово не може установити;

3) ако је али обвезник преузео меничну обвезу у месту, у којему би по закону, који тамо вреди био менично способан, та његова обвеза вреди, ма да по месту његова стална боравишта нема пасивне меничне способности.

Слично вреди и за меничне обвезе *иностранца*. Просуђује се у правилу по оној држави, којој припада, али ипак је менично обвезан, ако је обвезу преузео у нашој држави, у колико по нашем мен. закону имаде пасивну меничну способност.

Ограничено пасивно менично способни јесу они, који незнају или не могу писати и слепци. У том погледу одређује § 98 м. з. да се рукознак лица, које незна или не може да пише односно потпис слепог (§. 99.) имаде по суду или јавном бележнику оверити а исто тако имаде се судски или јавно-бележнички оверовити пуномоћ, ако неписмен преко пуномоћника хоће да се менично обвеже.

У смислу досадањих прописа на територији новосадског апелационог суда била је за заступање код меничне обвезе између брачних другова и заручника потребна по јавном бележнику оверовљена пуномоћ. То ограничење § 110 м. з. ставља ван снаге.

Нарочито ми је овде још додати, да закон „штамбиљ“, „мухур“ и потпис *јеврејским писменима* сматра рукознаком, дакле се имаду судски или јавно-бележнички оверовити.

Врсте меница

Нови менични закон познаје као и досадањи две врсте меница. *Трасиране* менице, када издатник, трасант, означи у меници име лица, трасата, који ће меничну своту платити и *сопствене* менице, у којима сам обећава исплату исте. Трасант може али и у трасираној меници себе самога као трасата назначити т. зв. трасиране сопствене менице за разлику од трасираних туђих меница, када је трасат од трасанта различно лице. Формално лежи разлика између трасиране и сопствене менице у том, да издатник код првих употребљава реч: „платите“, а код других „платићу“.

Даље познаје и нови закон *домицилиране* и *недомицилиране* менице, но док је по досадањем закону домицилирана она меница, која је платива на месту различном од места обитавања трасата, то се по новом меничном закону сматра *домицилираном* она меница, на којој је назначена *трећа од трасата различна особа*, код које је меница платива, било да се иста налази у месту пребивалишта трасата или на другом којем месту (§ 4 м. з.).

Битне потребштине

Битне потребштине менице *трасиране* наведене у § 1 новог м. з. одговарају онима, које је досадањи мен. закон по § 3 захтевао за ваљаност менице. Само је нови менични закон либералнији, па ублажује строги захтев садржаја менице у толико, што у § 2 одређује:

а) трасирана меница у којој није назначен дан доспелости, сматра се *меницом по виђењу*;

б) није ли назначено место издања, узима се да је издана у месту, које се налази поред имена трасанта.

Одредба § 2 да се имаде сматрати местом плаћања оно место, које је поред имена трасантовог, садржана је и у § 3 т. 7 ст. м. з.

Битне потребштине менице *сопствене* одређене у новом мен. зак. у § 103 у главном одговарају онима, које садржава досадањи мен. зак. у § 110. Ново је само то, да и на сопственим меницама имаде бити означено место, где треба платити меничну своту, док стари мен. закон тога није захтевао, већ се место издања сматрало и местом плаћања.

Међутим и код сопствених меница вреди у смислу § 104 да се меница имаде сматрати плативом по виђењу ако нема ознаке доспелости; да место издавања вреди као и место плаћања, ако ово није нарочито означено и да се место, које се налази уз име трасанта, имаде сматрати местом издања, ако ово није посебно наведено.

Менични обвезници

У правилу је свако одговоран за исплату меничне своте, који меницу потпише, а сви потписници менице солидарно су обвезани поседнику исте. Ако ко не ће да својим потписом буде менично обвезан за исплату меничне своте мора то код потписа менице на самој меници изричито изјавити, на пр. додатком „као сведок“, „без обвезе“ или слично. Према томе је као и до сада гледе меничне обвезе ирелевантно, да ли ко потпише меницу као главни дужник (акцептант односно код властите менице издатник) или као жирант у ширем смислу, т. ј. као издатник, индосант или авал, но ипак имаде разлике између главног дужника и осталих потписника менице у погледу застаре, регреса и становитих меничних чина, о чему ће бити на одн. месту говора.

Трасант т. ј. издатник менице одговара као и до сада у правилу за то, да ће меница бити акцептирана и исплаћена, но противно § 7 досадањег м. з. може трасант по другој алинеји § 9 новог м. з. *искључити одговорност за акцепт*, док одговорност за исплату не може отклонити, а ако такво отклањање на меници спомене узима закон као да није ни стављено. По досадањем м. з. била је у том случају меница неваљана.

Сваки потпис *трасата* на лицу менице сматра се акцептом. Редовито се не мора трасирана меница ради акцептирања предочити трасату, но трасант може то одредити, а може ставити и рок, до којег се мора меница ради акцептирања предочити. Исто тако може и забранити предочење у сврху акцептирања, док осим домицилиране менице или менице, која гласи на становито време иза виђења. Ова потоња меница мора се предочити и ради акцептирања у року од 6 месеци од дана издања (§ 22), али трасант може тај рок скратити или продужити, док га индосанти могу само скратити. По досадањем закону — § 19 ст. м. з. — био је законски рок 2 године. Нарочита установа новог закона је та, да трасат може захтевати, да му се меница поновно предочи ради прихвата сутра-дан после првог предочења. Акцепт мора бити безуслован, само се може ограничити на један део меничне своте,

док се свако друго ограничење сматра као одбијање акцепта, што уосталом одговара и досадањим законским прописима. Одбијањем акцептирања сматра али нови закон и то, ако трасат већ потписани акцепт пребрише пре него што је дао меницу из руке (§ 28 н. м. з.), док је досадањи закон у § 21 изричито одредио, да се једном учињени прихват не може опозвати.

Меницу може прихватити (акцептирати) и треће лице, које није на њој као трасат означено: *почасни акцепт*, односно акцепт за част. Акцептант за част може назначити меничног обвезаника за чију част акцептира, а ако то он не назначи одређује закон, да је акцептирао за част трасанта. Акцептант за част не ступа на место трасата, већ на место онога за чију част је акцептирао, али одговара менично само онда, ако трасат односно акцептант меницу не плати, што се протестом мора установити. Законске установе новог м. з. о акцепту за част у главном су идентичне с онима старог одн. досадањег м. з. Главна разлика је у томе, да поседник није дужан пристати на акцепт за част ни онда, када потиче од лица, које је на меници већ по издатнику или по другом обвезнику назначено за случај потребе, т. ј. за случај, да трасат не акцептира меницу или акцептант је не исплати (§ 55 ставка 2 м. з.), што по старом зак. није било дозвољено (§ 56 ст. м. з.)

Код *индосамента* поглавита је разлика у том, да потпуна налеђа може бити написана и на предњој страни менице, док бела мора као и до сада бити на полеђини (§ 12 м. з.) Надаље нови закон нарочито истиче, да се евентуални услов додан налеђи сматра као да није написан, док деломичну налеђу и налеђу на доносиоца сматра ништавом. (§ 11 м. з.) Посве нова одредба је она § 18 н. м. з., који увађа *заложни индосамент*, а настаје на тај начин, да поседник менице иносира исту на свог веровника додајући индосаменту изјаву, која назначује заложно-правни одношај. Заложном индосатару припадају сва права из менице као и заложном индосанту. Од убрране своте сме али придржати само толико, колико је потребно за покриће његове тражбине напрама индосанту, док остатак имаде њему издати. Нови мен. закон напоскон одређује, да индосамент после доспелости менице али пре подигнућа протеста ради неисплате имаде исти учинак као и онај пре доспелости, дочим индосамент после протеста или рок^а за подигнуће истога имаде правни учинак обичног уступа (§ 19 м. з.).

Меница се може потписати и као *јамац-авал* за становито менично већ обвезано лице. Таков потписник преузима јамство за онога, за кога на меници то изричито наведе, на пр. речима као

порук, авал за X-а. Потпише ли ко, а да није издатник нити трасат меницу на предњој страни без ознаке за кога преузима јамство, то узима закон (§ 30 ставка 3 м. з.) да је јамство преузео за издатника, док је досадањи закон сматрао да је јамство преузето у таквом случају за издатника само дотле, док меница није акцептирана, док се иза тога сматрао поруком за прихватника (§ 67 ст. м. з.). Обвеза авала међутим није посве овисна о томе, да ли је обвеза онога, за кога је јамство преузето ваљана, јер редовито вреди његова обвеза и онда, ако је ништетна обвеза онога, за кога јамчи. Изнимка постоји само за случај, да из формалних разлога не вреди обвеза онога, за кога се јамчи, јер тада нема ваљаности ни обвеза јамца. На пр. ако код потписа аналфабете није удовољено прописима закона. — Менични овлаштеник имаде наравно и против авала да подузме меничне чине, које менични закон прописује против онога, за кога је авал преузео јамство, а јамац исплатом добива право против онога за кога је јамчио и против свих оних, против којих имаде овај право регреса.

Доспелост менице

Већ је споменуто међу битним потрештинама менице, да мора на њој бити доспелост. Менични закон установљује у том погледу даље у § 32, да се доспелост може одредити на четири начина: 1) на одређени дан, 2) на одређено време после издања, 3) по виђењу и 4) на одређено време по виђењу. Свако друго означавање доспелости као и назнака више доспелости чини меницу ништавом.

Према томе менични закон не познаје сајамске (вашарске) менице, о којима досадањи закон говори у § 35. Иначе за установљење дана доспелости, ако тај није изреком назначен, на пр. први, петнајсти итд., већ с ознаком као на пр. за месец дана, средина месеца итд. вреде исти прописи као и по досадањем меничном закону. Разлика је али код меница које гласе по виђењу или на становито време по виђењу, јер нови мен. закон прописује, да се таква меница имаде поднети на исплату меничном обвезнику (трасату односно код меница сопствених издатнику) најкасније за 6 месеци од дана издања, у колико трасант није означио краће или дуже време. Стари односно досадањи мен. закон установљује за то рок од 2 године.

Код меница, које доспевају становито време после виђења рачуна се рок плаћања од дана акцепта односно протеста, а ако акцептант није означио дан акцептирања то се рок рачуна од по-

следњег за виђење установљеног дана, — дакле у том случају „одређено време по виђењу“ почиње последњег дана шест-месечног рока, ако трасант није назначио дужи или краћи рок.

Исплата менице

Поседник менице дужан је меницу поднети лицу означеном на меници, т. ј. трасату одн. домицилиату, ако је домицилирана, а трасанту код меница сопствених или пак „Заводу за обрачунавање“ на дан доспелости или два *радна* дана, која долазе иза дана доспелости. Заводе за обрачунавање имаде министар трговине и индустрије одредити уредбом, а који ће се дани у смислу овога закона сматрати као празници, одредиће уредбом министар правде.

Поседник менице имаде право тражити исплату меничне своте, на коју меница гласи као и камата. Редовито може — што одговара и досадањем закону — тражити 6% камата од дана доспелости (§ 47 н. м. з.). Изнимку чини нови закон само код меница, које доспевају по виђењу или становито време по виђењу, јер код тих меница може издатник одредити *каматну стопу* на меници, а и дан, од када се одређени камати имаду да плате; ако пак тај дан није назначен то теку камати код тих меница од дана *издања* (§ 5 н. м. з.). Код других меница таков додатак о каматној стопи није дозвољен, те се сматра као да није ни написан, што је по досадањем меничном закону вредило код свих меница (§ 3 т. 2 ст. м. з.). — Код меница издатих или плативих у земљи, где су камати мањи од 6% могу се тражити само 5%-тни камати (§ 47 *in fine* н. м. з.).

Када меница гласи на своту новца, који у месту плаћања није у течају, то се имаде као и досада редовито платити у новцу, који је у том месту у течају. Само за случај да трасант одреди ефективно плаћање у страном новцу, тада се има у том новцу и платити. У погледу течаја за обрачунавање али има разлика између досадањег и новог меничног закона, јер овај дозвољава трасанту, да на меници означи течај или да дозволи индосанту одређење тог течаја. Ако течај на меници није одређен, то се имаде платити по обичајном течају.

Нова установа је код плаћања та, да се у случају, ако у местима издања и плаћања једне менице важи новац истог имена али разне вредности, сматра, да се меница имаде платити у врсти новца, који важи на месту плаћања. (§ 40 ст. 2 н. м. з.)

Као и до сада дужан је поседник менице примити и дело-

мичну исплату меничне своте, а трасат може захтевати, да се та забележи на меници, но док се по старом закону намира имала написати на препису менице (39 ст. 2 ст. м. з.), то нови прописује само издавање обичне намире, а не препис менице (§ 38 ст. 3 н. м. з.)

Протест

Ако меница не буде о доспелости исплаћена, то мора поседник, да задржи право регреса меницу протестирати на дан плаћања или на један од два радна дана, који долазе одмах иза дана доспелости. По досадањем меничном закону могао се протест на дан плаћања дићи тек после 12 сати, које ограничење нови закон не познаје. Међутим може трасант или индосант отпустити дужност протестирања, ако напише на меницу „без трошка“, „без протеста“ или сличну напомену. Потиче ли тај отпуст протеста од трасанта то вреди за све меничне обвезнике, док индосант може ипак и такову меницу протестирати, само трошак протеста сноси сам, ако је протест отпустио трасант. По старом меничном закону трошак протеста је и у том случају морао сносити менични обвезаник (§ 42 ст. 2 ст. м. з.) — Поседник менице је ипак дужан меницу предочити на исплату и онда, када је протест отпуштен, али не треба да докаже, да је то за времена учинио, већ терет доказа, да то није праводобно учињено или да уопће није учињено, пада на оног, ко то тврди.

Што се тиче меничне обвезе акцептанта, то и по новом меничном закону за одржање права против њега није потребно меницу протестовати ради неисплате, но док је по досадањем меничном закону протест ипак и против акцептанта потребан, ако је меница домицилирана, то нови закон о томе не одређује ништа. § 52 н. м. з. поставља правило, да се протеком времена за подигнуће протеста ради неисплате не губи менично право против акцептанта. Према томе протест против акцептанта није по новом закону ни онда потребан, ако је меница домицилирана.

И по новом закону се дакако може протест дићи и у другим случајевима, а не само ради неисплате; штавише у неким случајевима је поседник и дужан то учинити. Нарочито је поседник менице дужан протестирати меницу због *неприхвата* у оним случајевима, када је уопште дужан предочити трасату меницу на прихват, т. ј. ако меница гласи на становито време после вида, те ако трасант или индосант одреди, да се меница имаде предочити на акцепт.

Обвезано је дићи протест још у овим случајевима: а) због неизручке менице послане на прихват и то оригинала или преписа: §§ 65 и 67 н. м. з., — б) ако трасат код меница, које гласе становито време по виђењу, прихват не датира. Исто вреди за трасанта код менице сопствене, — в) ако трасант ускрати издање дупликата или индосант ускрати индосирање истога: § 63 н. м. з.

У смислу § 77 мен. зак. може протест због неакцептирања или неисплате бити замењен одговарајућом изјавом трасата на меници, датираном и потписаном од трасата, ако поседник менице на то пристане. Но та изјава мора бити у протесном року унета у регистар протеста, што протесни чиновник имаде на меници потврдити.

Протест дижу јавни бележници и срески судови, а где тих још нема дижу их оне власти, које су то досада чиниле (§ 109 н. м. з.) Надаље може министар правде у споразуму с минитром поште и телеграфа уредбом одредити, да и *поштански уреди* могу дизати протесте. Нова је установа и та, да министар правде може за менице до Дин. 500— уредбом наредити, да протесни чиновник на захтев поседника менице уместо формалног протеста достави свим меничним обвезницима у препорученом писму препис менице с напоменом, да је меница протестирана. И тај неформални протест мора се увести у регистар протеста, а поседнику менице издаје се о томе уверење.

§ 72 н. м. з. установљује садржај протеста, па у т. 1. одређује за случај, ако је меница издана на страном језику, да поседник менице мора приложити обичан превод оверен једино потписом онога, који тражи протест.

Поседник менице, који је подигао протест ради неисплате или неприхвата мора свога индосанта и трасанта о томе известити у року од 4 дана, док је досадањи закон у § 45 обвезао поседника обавестити само свог непосредног предника, а рок је био 2 дана. Индосант има као и до сада у року од два дана обавестити свог непосредног предника. Пропуштањем тих извештаја не губи се право регреса као ни до сада, само наступа одговорност за штету, која је евентуално настала услед тога пропуста, али која не може бити већа од меничне своте (§ 44 н. м. з.) По старом закону губило се услед тог пропуста право тражити камате и трошкове за време од доспетка до уручења тужбе, а накнада штете нија била ограничена на износ менице.

Vis maior

Досадањи менични закон не садржава установу у погледу утицаја више силе (*vis maior*) на меничне чине, док нови у § 53 одређује, да се у случају више силе рокови за предочење менице и протеста продужују, а ако запрека услед више силе траје дуже од 30 дана после доспелости, да се може регрес извршити и без предочења менице, односно без протеста. Поседник менице је али дужан у случају више силе одмах извести свог индосанта и забележити тај извештај на меницу уз датум и потпис. Чим престане виша сила имаде се — у колико није још протекло 30 дана — меница предочити односно протест дигнути.

Менични закон не одређује, што се имаде сматрати вишом силом. § 53 садржава само у т. 6 негативну одредбу, да се чисто личне околности поседника менице немају сматрати вишом силом. Према томе ће за то питање бити меродавне одредбе опћег грађанског права. Исто тако не установљава закон како имаде поседник менице да докаже случај више силе, нарочито не одређује, да се та околност имаде установити протестом, па ће стога бити довољна обична доказна средства судског грађ. поступка.

Регрес

Нови менични закон не познаје регрес на сигурност него само регрес на исплату, али тај регрес може поседник менице по § 42 н. м. з. тражити против индосанта, трасанта и осталих мен. обвезаника не само онда ако меница о доспелости не буде плаћена, него и *пре доспелости*, у овим случајевима: 1) ако је акцепт одбијен потпуно или делимице, 2) ако је над имовином трасата односно акцептанта отворен стечај или ако је обуставио плаћања, или ако је оврха остала безуспешна и 3) ако је отворен стечај над имовином трасанта такове менице, која се несме поднети на акцептирање. У свим тим случајевима — осим оног под 3) — мора се подићи протест, који овлашћује поседника на регрес на исплату против свих меничних обвезаника.

У име меничне провизије може регредиент тражити само $1/6\%$ од *шемељне* меничне главнице, а не од оне своте, коју је он платио следнику односно пређашњем поседнику менице. По § 47 н. м. з. ст. 4 може се уговорити и мања провизија. До сада била је провизија — како је познато — $1/3\%$ и то од целе своте, коју је менични обавезаник свом следнику платио. Ако се тражи регрес пре доспелости менице, то се од меничне своте одбију до

доспелости отпадајући камати (ескомпт) и то или према званичној стопи Народне Банке или према стопи тржишта поседника менице на дан регреса, према његовом избору.

Као и до сада може регредиент регрес обавити регресном меницом, коју трасира на обвезника, од којег жели наплату путем регреса, а која мора гласити по виђењу и не сме бити домицилирана (§ 51 н. м. з.)

З а с т а р а

Против акцептанта застарују сви менично-правни захтеви за три године од дана доспелости, као и до сада. Менично-правни захтеви *поседника* менице против трасанта и индосаната застарују за годину дана од дана протеста, односно дана доспелости ако је протест отпуштен, а регресни захтеви *индосаната* међусобно застарују за 6 месеци рачунајући од дана, када је дотични индосант меницу исплатио односно од дана тужбе против њега, ако је након тужбе платио (§ 78 н. м. з.) По досадањем закону — како је познато — били су ти рокови осим против акцептанта, три и шест односно осамнајст месеци, према удаљености места плаћања од места издања менице. Пошто су код нас редовито у промету менице с местом плаћања у Европи, за које је вредно застарни рок од 3 месеца, то се може рећи да нови мен. закон у правилу одређује дуже рокове застаре. Нови мен. закон одређује и за тужбе ради неоправданог обogaћења рок застаре од три године, који до сада меничним законом није био уопће одређен.

О *прекидању* застаре имаде нови закон детаљније, старом закону непознате установе: Застара се прекида по новом закону тужбом односно пријавом потраживања у стечај, приговором компензације у парници, позивањем у парницу и извештајем туженог преднику, да је против њега поднесена регресна тужба (§ 79 н. м. з.) Прекидање престаје, те рок застаре почиње наново тећи: за случај прекида тужбом и услед приговора компензације, ако се парница не настави, а прекида се опет евентуалним наставком парнице, у случају пријаве у стечај, када стечај престане или кад се у стечају тражбина оспорава, — а за случај позивања у парницу или извештаја о поднетој тужби против извештача, када се та парница правомерно оконча.

Закон установљања *и обуставу* тока рока застаре, који након престанка разлога обуставе опет даље тече, и то за случај, ако је веровник *последња три месеца* рока застаре био спречен остварити своје право услед престанка судског рада, војне службе

у рату или више силе. Након престанка тих запрека застара не може завршити пре 30 дана (§ 81 н. м. з.)

Надаље одређује нови мен. закон у § 82, да против лица које нема парничне способности, а остаје без зак. заступника у току последња три месеца рока застаре, не може застара завршити пре протека од три месеца од тренутка, када постане парнично способан или добије зак. заступника. Исто вреди и за случај, да законити његов заступник изгуби парничну способност или ако наступи између њих сукоб интереса.

Напокон застара потраживања, које припада оставштини или је терети, не може завршити пре истека од шест месеци после смрти оставитеља.

Прекид и обустава застаре делује само против онога, против којег је дотични чин подузет односно за кога је дотични случај наступио.

Досадањи менични закон установљује у § 88 да се застара *ex offio* не узима у обзир, а нови закон такове установе нема. Ипак ће суд моћи узети застару само онда у обзир, ако се странка на њу позива и докаже, јер суд није дужан *ex offio* испитати околност, да ли није наступила застара.

Напокон одређује још нови мен. закон, да се узроци прекида и обуставе рока застаре иноземног мен. права могу узети у обзир само онда, ако одговарају прописима нашег мен. закона.

Дупликати

Као и досада може и по новом закону сваки поседник менице тражити издавање нових примерака менице, од којих сваки важи као оригинална меница, те имаду те нове примерке потписати трасант и индосанти. Од акцептанта се потпис другог примерка менице не може захтевати. Када се један такав примерак менице исплати, престају права из свих других примерака, али обавеза за акцептанта престаје само онда, када му се изручи онај примерак, који је он потписао. Примерци меница имаду се у самом слогу (тексту) означити редним бројевима: прва, друга итд. меница. (§§ 63 до 65 н. м. з.)

Препис менице

Обични препис менице добива карактер менице, ако имаде на њему назначено лице, где се налази оригинал и налази се на њему оригинални индосамент, јер у погледу овога важи као оригинална меница. С таквим преписом менице може се од поседника ориги-

налне менице захтевати предаја исте. Ако предају ускрати, треба протестом установити, па се тада и против индосаната преписа може регрес тражити, §§ 66 и 67 н. м. з.

Амортизација

Главне разлике у амортизационом поступку по новом меничном закону јесу ове: 1. рок, у којем имаде поседник изгубљене менице исту суду приказати, установљен је са 60 дана, док је по досадањем закону био 45 дана. Рок тече као и досада од доспелости менице, односно од дана, након огласа у „Службеним новинама“, ако се тражи амортизација већ доспеле менице. — 2 Амортизациони поступак имаде се огласити у „Службеним новинама“ и у служб. новинама оне бановине (области), у којој се налази суд надлежан за амортизациони поступак, т. ј. онај, где се имаде меница платити. До сада требало је оглас прогласити само у „Службеним новинама“. — 3 На основу судске одлуке, којом је меница проглашена амортизираном може молилац амортизације тражити своја права из амортизиране менице не само против акцептанта као по досадањем закону, већ и против трасанта за онај случај, да меница није још акцептирана била или да је трасант забранио предочење менице ради акцептирања. Ипак мора молилац амортизације меницу о доспелости протестирати на основу преписа или назначив бар главну садржину менице.

Заложно право

Ако је поседник менице примио на основу посебне писмене исправе у залог неке покретнине и потраживања, може исте употребити за намирење доспеле меничне тражбине без предходне тужбе (§ 86 м. з.) У колико се заложени предмети нотирају на берзи, може их трећег радног дана иза доспелости менице продати на берзи или за себе придржати по берзанској цени тога дана; ако су заложене тражбине, може их од дотичних дужника утерати и до износа свога потраживања придржати. Заложени предмети друге нарави могу се на молбу веровника, у чију корист су заложени, судским путем без тужбе продати. О свему томе имаде се дужник одн. и залагач, ако је трећа од дужника различна особа, обавестити „без одлагања“. Сличне установе познавао је и стари мен. закон (§ 106 до 107 ст. м. з.) али је рок обавести био 24 сата.

Право придржаја

Као и по досадањем мен. зак. прописује и нови, да поседник доспеле менице може придржати на рачун своје тражбине дужников новац, покретнине и вредносне папире, који су законитим путем у његов посед дошли, изузев случај, да су предани ти предмети за нарочиту коју сврху. Ипак може веровник и на ове вршити право придржаја, ако је његов дужник пао под стечај или ако је оврха за наплату новчане тражбине остала безуспешна одн. ако је као трговац обуставио плаћање, а предмети су дошли у посед веровника још пре, него ли је сазнао за те околности. (§§ 87 и 88.) Право придржаја имаде исто дејство као и право заложно на придржане предмете.

Тужба ради неоправданог обogaћења

Као и по досадањем мен. закону имаде поседник менице за случај, да је менична обвеза угасла услед застаре или услед пропуста менично-правног чина, право тражити исплату меничне своте од трасанта и акцептанта, ако су се услед тога неоправдано обогатили. Према осталим меничним обвезницима немају права ставити такав захтев. Тужба ради неоправданог обogaћења застарује по новом закону за 3 године, док досадањи мен. закон о томе нема посебне установе, па се с тога рок застаре просуђивао по општ. грађ. праву.

Менице издане до 18. XII. 1929.

У § 107. одређује нови менични закон, да за менице, издане пре ступања на снагу новог закона, дакле до укључиво 18 децембра 1929. вреде прописи досадањих меничних закона. По досадањим законима имаду се просуђивати и оне меничне изјаве одн. обвезе, које су на тим до укључиво 18. децембра 1929. изданим меницама дате после ступања на снагу новог мен. закона, а исто тако и менично-правни чини, који су потребни за очување и остварање мен. права таквих меница.

Приговори у мен. поступку

Нови мен. закон у §§ 16, 17 и 18 установљава ова правила за приговоре, које може тужени против тужитеља ставити у мен. парници:

1) тужени може ставити тужитељу из личних односа само оне приговоре, које имаде директно према њему, а не и оне, које

имаде из личних околности с трасантом или пређашњим поседником менице, осим ако је меница пренесена из лукавства, т. ј. у сврху, да се ти приговори онемогуће;

2) поштенom поседнику менице не може уопће ставити приговор, да је нека менична потрепштина стављена на меницу након његовог потписа, а другима може тај приговор ставити само онда, ако може доказати, да је накнадно испуњење учињено против споразума;

3) код пуновласних индосамената може тужени ставити против тужитеља само оне приговоре, које би могао ставити против пуномоћитеља- индосанта;

4) код заложног индосамента не може тужени ставити оне приговоре, који се оснивају на личном одношају с индосантом заложног индосамента, осим у случају лукавства, да се наиме ти приговори онемогуће.

Стари закон у § 92 изричито установљава, да се дужник може служити такoвим приговорима, који проистичу из самог меничног права. То нови менични закон изричито не установљује, али пошто § 16. говори само о оним приговорима из личних одношаја, које закон не допушта, то из смисла те установе произлази, да нема запреке, да се тужени служи оним приговорима, који произлазе из самог меничног права. Насупрот стари закон нема установе о приговорима у случају пуновласних индосамената, а наравно нити о онима код заложног индосамента, јер стари закон ово није ни познавао.

Јован Костић

Питање застарелости у случају т. зв. корекционализације

Ступањем у живот Кривичног Законика од 27. I. 1929. горње „питање“ не престаје бити од практичног значаја, јер — супротно погрешном мишљењу г. Белајчића — и тај Законик садржи (у т. 4. §. 71. с обзиром на § 15) принцип корекционализације. Зато његово расправљање спада још увек у „Гласник“ и ми се у њему поново и последњи пут јављамо, да одговоримо на други чланак г. Белајчића.

У нашем првом чланку рекли смо и доказали супротно тврдњи г. Белајчића: дец. бр. 59 — да кривична дела која су на основу § 92 к. з. квалификована као преступи застаревају за три године у смислу посл. ал. § 106 к. з. — није укинута ни децизијом бр. 90 ни тиме, што је бајаги „напуштена основа на којој дец. бр. 59 почива“.

Чланак смо написали у пристојном полемичком тону, са извесним обзирима и — без вређања. Тај наш чланак је скроз објективан и правнички образложен.

На тај и такав наш чланак одговорио је г. Белајчић тоном и аргументима који прелазе границе допуштенога. Ми се за њим повести нећемо.

У том свом чланку каже г. Белајчић, да је наше аргументовање „искључиво формалистичко“, јер се ми позивамо на правне ауторитете и куријалне одлуке, док је његово аргументовање „искључиво логичко“. Истина је, међутим, да је наше аргументовање логичко, али се оно ослања на неоспорне чињенице. Искључиво логичко аргументовање, пак, без чињеница остављамо — метафизичарима.

Да видимо како изгледа то „искључиво логичко“ аргументовање г. Белајчића:

За доказ — да се споредна казна има изрећи и у случају корекционализације — наводи г. Белајчић две куријалне одлуке. Кад ми у одбрану постојеће дец. бр. 59 наведемо куријалне одлуке — онда г. Белајчић изјављује како „оне ништа не доказују, јер немају значај децизија тако и поред њих ништа не стоји на путу да се у њима заузето становиште као нетачно не прими“. Е, али онда ништа не доказују ни његове две куријалне одлуке напред споменуте, те се становиште у њима заузето као нетачно не

прима. То је према искључивој логици г. Белајчића, док према нашем гледишту те две одлуке не доказују то што хоће г. Белајчић зато, што има других куријалних одлука које кажу да се у случају корекционализације споредна казна отклања (види Б. Ј. Т: XIX 163 — 5 кур. одлука, XXV 102 — 1 кур. одлука, LI 41 — 3 кур. одлуке, LIII 75 — 1 кур. одлука).

„ . . . Децизија бр. 59“, каже г. Белајчић, „има се сматрати укинутом доцнијом децизијом бр. 90 . . . децизија бр. 59 више нема обавезне моћи“.

А та децизија бр. 90 гласи: „у случају промене злочина т. т. озледе у преступ т. т. озледе на основу §§ 92 и 20 к. з., има се казна одступајући од бр. 2 одлуке пуне седнице Курије на основу 1 ст. § 302 к. з. само затвором одмерити“.

„Куријална децизија бр. 2 изричито је опозвата децизијом бр. 90“, а мало ниже затим каже г. Белајчић: „Куријална децизија бр. 90, одступајући од те децизије (бр. 2) . . .“

Ако је изричито опозвата онда је неразумљиво како опет да се је истовремено само одступило од ње?! Сматрамо да су оба два израза јасна и недвоумна и не могу заједно ићи руку под руку. Истина је у ствари то и једино то: да је дец. бр. 90 само одступила од дец. бр. 2 као што стоји у цитираном диспозитиву.

У потврду смо навели били и Едви Илеша за кога г. Белајчић каже: да је позивање на њега потпуно без важности, јер то је само његово (Илешово) мишљење, које не мора да буде тачно и не може да послужи као доказ против постављене тезе (г. Белајчићеве).

Илеш је, рекли смо, први увидео незгоду становишта дец. бр. 2 (израженог у њеном диспозитиву) и предлагао је да то Курија исправи тако, да се нема одмерити и новчана казна, већ само затвор по 1 ст. § 302 к. з. И Курија је тај предлог дословно прихватила и од њега начинила дец. бр. 90. И ето, тај Илеш остао је непоколебиво уз дец. бр. 59, г. Белајчић, међутим, насупрот том факту каже, да је та децизија укинута дец. бр. 90. И нама је жао, што ћемо се, ако имамо да бирамо између Илеша и г. Белајчића, приклонити свакако Илешу.

„Куријална пракса која се је развила после доношења дец. бр. 59 поставила је баш супротно потоњој као начело да корекционализација злочина у преступ нема никаквих материјално-правних последица“. Т. ј. злочин се назвао преступ и ништа више. А за доказ те своје тврдње има г. Белајчић: случај из дец. бр. 90 како смо га горе цитирали и случај из решења за одбрану правног

Јединства из године 1893 према којем се дело које је корекционализовано у преступ има по службеној дужности и без приватног предлога прогонити.

И то је све, и ништа више — од оне силне најављене куријалне праксе. Зар овим мисли г. Белајчић да је порушио цео систем грађевина који почива на корекционализацији т. ј. последице ове у питању: споредне казне, покушаног дела, стицаја, поврата, саучесништва, — а нарочито најјачу грађевину њену — дец. бр. 59? (види опширније Csemegi: Correctionalisatio). Па и да је све успео да поруши, још би увек преостала дец. бр. 59 коју досад није могао ни да задрма.

„Било је посвема непотребно“, каже г. Белајчић по г. Костићу у одбрану узетог становишта Апелационог Суда цитирати свих оних тринајст одлука, које су приступачне сваком ко влада мађарским језиком и следствено познате сваком просечном правнику“.

Пре свега, ми смо само назначили да те куријалне одлуке постоје и навели где се оне могу наћи. А затим, ми не говоримо у ветар, већ за своје тврдње наводимо доказе без обзира да ли су и коме су они приступачни. Ми смо констатовали, да кадгод је највиши суд дошао у прилику да се изјасни о застарелости поводом корекционализације — увек и без изузетка потврдио је становиште дец. бр. 59, и изнели смо за доказ све куријалне одлуке од постанка те децизије до 1927 год. до којег времена нам је познат развитак те судске праксе. Оне све чине јединствени и непрекидни ланац који ништа није померило, а најмање дец. бр. 90 — тај се је ланац једнако и без колебања развијао како пре појаве дец. бр. 90 тако и после ње.

Али примећује даље г. Белајчић: „ноторна је и сама по себи разумљива ствар да се куријалне одлуке у толиком броју могу појавити само код таког правног питања, где су мишљења и правна осећања подељена“.

Ова примедба била би тачна само у случају, кад се те одлуке не би слагале, кад би једне биле за, а друге против постављеног начела, а ми смо показали — и зато их и навели — да су све те одлуке потпуно сагласне. Односно: кривични сенати највишега суда у тима приликама нашли су, да су нижи судови примењујући дец. бр. 59 правилно судили. Дакле, закључак је — да су по том правном случају „мишљења и правна осећања“ *неподељена*. (Јер тек жалбу тужиоца не можемо сматрати за доказ подељености).

Питање застарелости у случају корекционализације према овоме у судској пракси решено је дец. бр. 59, цементирано доц-

нијом судском праксом и о проблему каквом не може бити више говора. Оно исто тако није спорно ни у правној науци: ми смо прошли пут навели осморицу правних ауторитета, а данас додајемо још: Чемеги-а и Влашића — сви су се они изјаснили за наведено начело, против њега је само Балаш једини кога је навео г. Белајчић себи у помоћ (једна лапта, међутим не чини пролеће).

Још да је г. Белајчић против дец. бр. 59 изнео своје мишљење на један скромнији начин н. пр.: да је та децизија сувише стара, да правно осећање тражи већу строгост и томе слично и да би је евентуално требало ревидирати — то би било можда још и разумљиво и у том правцу једна критика била би допуштена. Али не — он се је напротив поставио на један висок пједестал и оданде грми аподиктичким и апсолутним громовима: дец. бр. 59 је укинута, изричито опозвана, нема више обавезне моћи; њена је основа оборена и на свима линијама напуштена и од ње није ништа остало; нема никаквих материјално-правних последица; пракса Апелационог Суда погрешна; применом те децизије чини се *насиље* над правним осећањем и логиком и т. д.

Свој први чланак г. Белајчић крунише оваквом лепом фразом: „Применом дец. бр. 59 чини се *насиље* (ништа мање зар!?) и над правним осећањем и над логиком“, — а обадва кривична сената нашег Апелационог Суда доследно примењују ту децизију, наш Касациони Суд стоји такођер на становишту те децизије, а њу су примењивале и легије судија за више од четрдесет година.

„Применом дец. бр. 59 чини се *насиље* над логиком“, понавља у свом другом чланку г. Белајчић: јер може доћи до те аномалије да суд прво огласи оптуженог кривим и установи да нема застарелости, па је то решење унео и у записник о саветовању, затим приликом решавања о казни применивши § 92 к. з. нађе да је дело ипак застарело и ослобађа оптуженог.

Ми смо у прошлом чланку на овај комплимент једноставно приметили, да у томе поступку ми не видимо никакво насиље, јер није уопште у никаквој противности са логиком. Суд, наиме, решавајући о кривици оптуженога огласи га кривим за *злочин* т. т. озледе н. пр., и нађе да застарелости нема, јер пауза у судском раду износи, рецимо, четири године — и то нека буде унесено и у записник; приликом решавања о казни, пак, примени суд § 92 к. з. и казну одмери место робије затвором, али је сада настала промена, јер је дело сада *преступ*, а не више *злочин* и према новом стању суд решава да постоји застарелост, те оптуженог ослобађа. Дакле: у првом случају имали смо *злочин* т. т. озледе,

за њ важе једни прописи о застарелости и према њима у конкретном случају није било застарелости; у другом, пак, случају имали смо преступ т. т. озледе, за исти важе други прописи о застарелости и према овима у горњем случају постоји застарелост.

Никакве, апсолутно никакве нелогичности ту нема, а камо ли насиља над логиком и чудно је да то г. Белајчић не увиђа.

Г. Белајчића „правно осећање буни се против правне несигурности која се јавља када питање да ли је неко дело застарело или није овиси од веома еластичне примене § 92 к. з.“.

Правна несигурност!? Због примене § 92 к. з.! Међутим, правно осећање данашње генерације — којој припада и г. Белајчић — не само да није одбацило установу § 92 к. з., него га је заменило још блажим и еластичнијим §§ 71 т. 4 и 72 новога Кривичног Законика. И према овоме сасвим је природно и логично што смо трамо, да ће се и по новом Кривичном Законнику застарелост у случају промене злочина у преступ рачунати према одредби предвиђеној за преступе.

Једна празнина у војвођанском приватном праву?

У мађарском приватном праву, које по начелу правног континуитета важи у Војводини, у оним њеним деловима, у којима је важило и пре закључења трианонског мира, постоји правно правило, да је сваки власник земљишта властан одстранити гране суседног дрвета, које се пружају на његово земљиште, ако му исте проузрокују штету или га спречавају при употребљавању земљишта.

Постоји до душе и противно мишљење, према којем може гране туђега дрвета одстранити и без обзира на то, да ли му проузрокују штету и да ли спречавају употребу земљишта или не. Но ова разлика у мишљењу нас не интересује сада, јер у практичном једном случају, који је био повод овоме чланку, није требало решити питање, које је од ових мишљења правилно, и које није правилно, него је требало решити питање власништва на одстрањеним гранама.

Неко је наике купио један део великог воћњака, те је са свога дела ископао све воћке и претворио воћњак у ораницу. Овом је приликом скресао и све гране суседних воћака које су се пружале на његов део земље и однео их себи заједно са својим воћкама.

Сусед је тужбом тражио само повраћај однесених грана, односно плаћање њихове вредности.

Суд је требао дакле да реши питање, да ли су одсечене гране остале власништво онога, чије су биле и пре кресања, или су постале својина онога, који их је кресањем одвојио и себи присвојио.

Горе означеним правним правилом установљено је само право суседа у погледу одстрањивања грана суседних дрвета, а у погледу одговора на горе постављено питање, оставља нас потпуно на цедилу. Одговор на то питање према томе треба да тражимо на другом месту.

Трагајући по мађарском приватном праву за оваквим неким прописом, наћи ћемо, да директног одговора на горње питање у опште нема. Не постоји никакав пропис ни кодификован ни некодификован, који би одређивао судбину овако скресаних грана. Нема ни судске праксе у том погледу, што је разумљиво, јер су овде у питању само мање вредности, па зато овакви спорови и

не долазе пред више судова, ако у опште долазе пред суд, а не свршавају се већ пред општинским кнезом. У овом случају откривање правног правила дело је дакле искључиво судије.

На први поглед могло би се сматрати, да када сусед има право, да може гране суседних дрвета које се пружају над његовом земљом скресати без икаквог обзира на вољу сопственика дрвећа, онда треба сусед да има и то право, да те скресане гране однесе и себи задржи. Мађарско право наиме не познаје таквог наређења према коме би власник дрвета био дужан, да однесе скресане гране. Сусед је гране скресао свакако ради тога, јер су му сметале у уживању његовог земљишта. Али ако мора да их остави тамо, где су пале на његову земљу, зар је његов положај после скресања грана бољи, а не можда гори од пређашњег? Зар мора да чека, док гране не иструну, ако сопственик неће да их однесе? Је ли дужан да баца скресане гране на земљиште сопственика дрвета? Је ли дужан да сопственика позове, нека однесе своје? На ова питања у мађарском приватном праву не налазимо одговора, и ако би се регулисање ових околности могло очекивати, ако имају скресане гране остати власништво сопственика дрвета.

Овакво тумачење дало би се извести из општег правила, да се својина на земљиштима протеже како на земљин слој, испод земљишта, тако и на атмосферски простор изнад земљишта, разуме се, у толико, у колико је овај слој односно простор за људску снагу достижив и за својину од практичне користи.

Даклем: „quid iuris“?

Не постоји апсолутно никаква нејасност у том погледу чија су својина гране све дотле, док нису скресане.

Жиле, стабло и гране јесу наиме саставни делови дрвета и власник дрвета је уједно и власник ових саставних делова његових. Према томе гране су својина онога, чије је дрво. Како у свима другима тако и у мађарском приватном праву опште је правило, да делови деле судбину целине, све дотле док су у органској вези са целином односно са главном ствари, и да се може о засебној својини на деловима говорити тек онда када органска веза између делова и главне ствари престане, и тако делови постану самосталне ствари те према томе и објекти неког самосталног засебног права. Да би се према томе могло говорити о својини на деловима треба, да се делови сасвим одвоје од целине.

Али и после потпуног одвајања потпадају делови под исто право, ма да не постоји више органска веза, јер престанак органске везе нема икаквог утицаја на она права, под којима су се

налазили делови за време неодвојености. Сви делови остају према томе и после изршеног одвајања још даље у својини сопственика „rei principalis“ — ако овај није, било силом закона, било силом правног посла обвезан, да својину на овим деловима уступи другоме.

При томе је апсолутно ирелевантно, на који је начин и чијом је иницијативом дошло до одвојења. Одвојити је дакле могао власник сам, могао је одвојити и неко трећи, а проузроковати је могла одвојење и нека виша сила (олуја, гром). Све то нема апсолутно никаквог утицаја на својину. Власник целине или главне ствари остаје дакле и власник делова без обзира на то, како су ови делови одвојени од целине. Самим одвајањем се дакле не прибавља својина, ако је целина већ у својини некога другог.

Власник целине је према томе и власник делова из којих се та целина састоји и онда, када су делови од те целине одвојени и то и против његове воље. Својину на овим деловима је пак дужан уступити само онда ако му то налаже закон или ако се је обвезао на то уговором. Да би неко други сем власника дрвета могао себи прибавити својину на гранама, да говоримо конкретно, мора имати за себе дакле два момента: 1) одвајање и 2) или закон или уговор.

Ад 1) Органска веза између дрвета и грана мора да је прекинута сасвим, тако да су гране самостална ствар, којом се може располагати независно од дрвета.

Ад 2) Мора постојати или нека законска наредба или неки правни посао између власника дрвета и трећег лица, према којима је власник дрвета дужан, да уступи својину на одвојеним гранама, односно којом је унапред установљено, коме ће да припадну гране после њиховог одвојења од дрвета. Ако такове законске наредбе или таковог уговора нема, онда гране и после одвојења остају својина онога, чија је својина било и цело дрво.

Мађарско приватно право које нас овде једино интересује нема никаквих одредаба о томе: да ли могу и делови једне ствари, поред целине, бити предмет правних односа. Али има одредаба о прираштају, припатку и плодовима где је постављено једно опште правило: да све те ствари, које се према другој некој ствари јављају као прираштај или припадак, самим својим постанком прелазе у својину сопственика главне ствари. Иста је ствар са органским проозводима и плодовима, било земље, било икоје друге ствари непокретне или покретне. Сви производи и плодови припадају сопственику плодноне ствари без обзира на то, да ли је сопствениковим радом или његовом вољом та ствар дала те про-

изводе и плодове или је дошло до тога чак и против његове воље: илеревантно је и то, да ли је сопственик и био у поседу плодносноне ствари или не. Власник ствари прибавља својину са фактом одвајања силом свог већ постојећег права својине. Чим се производ или плод одвоји од главне ствари, *ipso jure* прелази у својину — или боље и прецизније: остаје у својини — власника плодносноне ствари. Основ прибављања међутим није одвајање, јер одвајање као такво је само разлог што се плод или производ сматра као засебна ствар. Него основ прибављања својине је прираштај или припадак главној ствари.

Кад ствар не држи сам сопственик, већ је држи друго неко лице, било као савесни поседник, било као ималац права ужитка, онда сви, за време трајања права уживања, одвојени плодови припадају — не сопственику земљишта, већ уживаоцу или закупцу. Савесни поседник исто тако као титулар ужитка и купац прибављају својину плодова самим одвајањем, без обзира на то, ко је одвајање извршио и да ли су плодносноне ствари у поседу власника или уживаоца или неког другог лица.

Исто то важи и за прираштај, производ, припадак као и за делове. Од дрвета одвојене, одсечене или скресане гране по овим принципима могу према томе припадати у својину само власнику главне ствари, т. ј. оне су својина онога, чија је својина било и дрво као целина у времену одвајања.

Онај, над чију су се земљу гране пружиле, може постати сопственик скресаних грана према томе само онда, ако има за себе право ужитка, закупа или савесног поседника. Самим скресавањем грана нико не може постати сопственик.

Ово произлази из самог постојања таквог правила, да је свако властан одстранити над своју земљу испружене гране туђег дрвета, јер ако би гране прешле у његову својину самим ширењем у његову сферу, не би му требало нарочито давати такво овлаштење, него би силом свога права власништва могао својом стварју да ради што му је воља.

Овакав прелаз у туђу (суседову) својину сем тога био би и еклатантан изузетак од општег правила, да плодови припадају сопственику плодносноне ствари: такви изузетци пак треба да су нарочито и јасно изражени, иначе не постоје.

Како је било решено то питање у старим правима?

У римском праву у том погледу основну одредбу садржава *L 1 § 7 de arboribus caedendis*. Ова одредба гласи: „*Quae arbor ex*

agro tuo in agrum illius impendet, si per te stat, quo minus pedes quindecim a terra eam altius coerceas, tunc, quo minus illi ita coercere lignaque sibi habere liceat, vim fieri veto?! Овај интердикт даје суседу, који има штету од надведених грана, право на самопомоћ, ако је позив власнику дрвета, да острани надведене гране, остао безуспешан. Ако се власник дрвета овој самопомоћи противставио, онда је сусед имао право потражити помоћ од претора. Као награду за утрошени труд приликом самопомоћи претор је дозволио присвојење скресаних надведених грана.

У германском праву основне су одредбе у том погледу садржане у: „Sachsenspiegel-у“ Књига II чл. 52 § 1.

Овде је утврђено правило, да има сваки земљовласник право, да гране, које су се од суседног земљишта надвеле над његову земљу, може самовласно одсећи и себи задржати, без претходног позива суседу, но само онда, ако те надведене гране проузрокују штету суседном земљишту.

Како у римском тако и у германском праву дрво је у својина онога, на чијој је земљи стабло, те обухваћа та својина све гране дрвета без обзира на то, да ли се гране распростиру над земљом онога, чије је дрво као такво, или се пружају и преко суседног земљишта, које стоји у туђем власништву.

Германско се право према томе разликује од римског у толико, што је скресавање грана дозвољавано само ако оне проузрокују штету, и што не треба суседа претходно позвати, да спорне гране сам одстрани. Касније је законодавство немачко стало на друго становиште.

Пруски Ландрехт у §§ 287 и след. овлашћује земљовласника да гране дрвета, које расту из суседног земљишта, скреше ако су преко границе надведене, али одсечене гране не сме задржати за себе већ их мора предати власнику дрвета. Исто одређује и § 362 грађ. зак. за Краљевину Саску. Власништво одсечених грана овде не припада више суседу, већ остаје власнику дрвета, а напуштена је и предпоставка штете.

Како решавају ово питање садашња права?

У француском праву — Droit civil Марсел Планиол. Св. I Стр. 909. Алин. 2914. — забрањено је имати дрвеће на самој међи између два или више земљишта. Дрво сме да расте само на раздаљини од 50 цтм. или од 2 мт. од међе према висини његовој. Свако дрво које расте на мањој раздаљини од пола метра од међе, мора бити извађено. Ако се пак дрво налази на више од пола

метра раздаљине од међе, али мање од 2 м. онда сусед нема више право тражити да се дрво извади, т. ј. сасвим уклони, већ може тражити само то, да дрво буде окресано и одржано на висини од највише 2 м. Али ако дрво једно, које расте на правилној раздаљини, шири своје гране и на суседно земљиште преко међе, онда има власник суседног земљишта право да тражи скресивање тих грана.

Као што видимо овде сусед није овлаштен, да сам скреше надведене гране, већ се мора у ту сврху обратити надлежној власти. Својина над скресаним гранама према томе овде у опште не долази у питање.

Немачки грађ. закон у своме § 910 одређује, да власник земљишта може од суседног земљишта надведене гране дрвета или грма самовласно пресећи те задржати као своју својину. У погледу надведених грана међутим, може се правом самопомоћи послужити само онда, ако је претходно власнику дрвета одредио за одстрањење надведених грана примерни рок, те је тај рок, безуспешно истекао. Ако није одредио никакав рок, или ако није одредио примерни рок, па је ипак скресао надведене гране, одсечене гране не само да не постају његова својина, већ је шта више дужан платити и одштету. Рок треба да се одреди поседнику дрвета, ако је тај поседник од власника односно поседника земљишта, из којег дотично дрво расте, друго неко лице.

Али се ово право самопомоћи не сме извршивати, и ако је одређени рок истекао безуспешно, онда, када гране надведене над туђим земљиштем у употребљавању суседно земљиште не сметају.

У овом је закону ствар регулисана тако јасно да не може бити сумње о томе, коме припада својина над скресаним гранама. Ако је сусед позвао власника дрвета, да одстрили надведене гране те му за то одстрањење дао примеран рок и тај рок је безуспешно истекао, и може се доказати, да је постојало сметање употребе односног земљишта, онда сме сусед самовласно одсећи гране и као награду за тај свој труд сме задржати све одсечене гране као своју својину.

Но закон не одузима власнику дрвета право, да сам без обзира на суседа и његов позив одстрили надведене гране те их себи задржи. Сусед прибавља својину према томе тек онда, када је власник пропустио, да сам одсече надведене гране, те је услед тога он (сусед) то учинио.

Општи имовински законик за Краљевину Црну Гору (Богишићев имовински законик) одређује у своме чл. 111 „О превјеси“

следеће: „Ако се гране дрвета превјесе над сусједовом земљом или кућом, власник земље или куће може од сусједа тражити, да те гране подкреше или иначе уклони.

Ако ли за неђељу дана сусјед то не учини, суд ће по молби власника земље над којом је превјеса, наредити да се то о трошку тога суседа изврши. Изузетак је за маслине којих се превјешене гране не смију сјећи, осим ако је и колико је у којем мјесту обичај“.

А у чл. 112 каже: „Ако сусјед трпи превјешене гране, он тад може с тих грана сав род брати, ако иначе одређено није. Само маслине нема право ни брати ни купити; шта више, власнику је њихову слободно прелазити на земљу сусједову, да их бере и купи.“

Овде сусед у опште, нема право самопомоћи него он мора тражити од суда, да му помогне против непажљивог власника дрвета. Скресане гране према томе остају својина власника дрвета, а сусед у том погледу у опште не долази у обзир.

Како стоји ствар у аустријском праву каже Kranz-Pfaff-Ehrenzweig, *Sistem des oesterreichischen allgemeinen Privatrechts IV* издање, где на страни 261 каже: „Из правила, да је сопственик главне ствари уједно и сопственик прираста, произлази питање о својини у погледу дрвета, које стоји на међи некога земљишта. Романисти водили су полемику око тога, да ли се има пресудити својина на дрвету према жилама, које се распростиру у суседно земљиште, или према стаблу, које стрши из земље. Аустријско право одлучује, као и по правилном мишљењу и римско право, према стаблу. Ако дакле стабло стоји потпуно на земљи суседовој, онда овом припада и цело дрво и онда, ако се његове гране распростиру над суседовим простором. Али пошто сопственик суседног земљишта може по својој вољи располагати својом земљом, као и земљиним слојем испод површине па и ваздушним простором изнад земље те, у колико га у томе не спречава неки сервитут, није дужан ништа туђе трпити у своме рејону, то му није ни забрањено извадити жиле туђег дрвета из своје земље и одсећи у своме ваздушном простору распростирајуће гране.

Али сусед не може тражити, да сопственик дрвета сам обави скресавање тих грана, нити може забранити, да власник без обзира на његову вољу и његово овлашћење, ово дрво одстрани, или на туђе земљиште испружене гране одсече и себи присвоји.

Аустр. Грађ. зак. има §§ 421 и 422 који одговарају § 282 српс. грађ. зак. У првом т. ј. у § 421 решено је само питање,

како се има одредити својина у погледу дрва, која стоје на међи двају суседних земљишта, те се при томе придржава истога правила као и остали немачки законици, да се својина таквих дрвета одређује не према жилама, које се распостире у суседно земљиште, него према стаблу, које стрчи из земље. У другом т. ј. § 422 пак одређује, да може сваки земљовласник жиле туђег дрвета ишчупати из своје земље и у свој ваздушни простор превисеће гране одсећи или се иначе њима служити.

Чија својина постају овако одсечене гране није одређено у аустр. грађ. закону. Због тога је то питање на подручју аустријског грађанског закона како у теорији тако и у пракси нерешено, спорно.

Неки писци приписују својину на одсеченим гранама суседу са разлога, што се по немачком праву треба сматрати, да се у ваздушни простор суседа превисеће гране налазе у потпуној слободној власти суседовој. Ови писци заступају мишљење, да постоји неко нарочито ваздушно право: „*ius aëris*“, према којем својина дрвета или његових појединих делова не зависи од тога, где стабло излази из земље, него у чији се простор шири дрво односно поједине његове гране.

И „Крајнц“ сматра, да одсечене гране спадају у својину суседа али не на основу неког „*ius aëris*“ него на основу одредбе § 422 која дозвољава да се сусед може користити надвисећим гранама.

Претежна већина писаца, међутим, исто тако као и пракса аустријске касације одбацује теорију: „*ius aëris*“ те заузима како у историјском тако и у теоријском погледу једно правилно становиште, да одредба § 422: „или се њима иначе користити,“ да не даје суседу право својине над превисећим гранама и плодовима ових грана, већ му само дозвољава, да их искоришћује т. ј. ужива плодове, употребљава лишће итд. — те тиме надокнади штету коју му проузрокују надвисеће гране. Разуме се да се може такво искоришћавање односити само на гране, које су још на стаблу. Тако је аустријска касација суседа одбила са његовом тужбом ради сметања поседа упереном против власника дрвета јер је посекао више таквих дрва, чије су се гране надвеле над његовим земљиштем са мотивацијом: да се по § 421 гр. з. установљује власништво дрвета по стаблу, које стрчи из тла. Одатле следи да суседу у § 422 признато право, да из свога тла може ишчупати корење туђег дрвета и надвисеће гране одрезати или иначе употребити, не чини истога сувласником или супоседником дрвета —

стоба се због обарања дрвета од стране власника не чини никакво сметање суседова поседа. (Sammlung der civilrechtlichen Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes von Glaser-Unger-Walter; Bd. XIII Str. 186.)

Dr. Ehrenzweig, редактор Krainz-Pfaffovog Sistema (Vidi izdanje V) као и „Stubenrauch“ најбољи и најпознатији коментатор аустр. грађ. права стоје на становишту, да по аустријском праву својина на одсеченим гранама по § 422 не припада суседу, већ да она остаје онога, чија је и пре била т. ј. власника дрвета.

Између српских писаца заузима опредељено становиште у том питању само А. Ђорђевић, који у својој систему каже, да правило, да плодови припадају сопственику плодноне ствари трпи неке изузетке, међу које спада и следеће:

„Сваки сопственик земљишта властан је да у своју својину задржи све гране суседног дрвета, које су се надвеле над његову земљу, ако их одсече, као и плодове са тих грана, који су или узабрани или попадали на његову земљу.“ Остали се писци о нашем питању не изјашњавају.

Рекапитулација и закључак

Ако реасумирамо све то, што смо горе написали, долазимо до закључка, да је сусед овлаштен скресане гране задржати као своје само онда, ако је то изричито одређено законом, или ако је у том погледу између странака склопљен неки уговор.

Ако такве законске одредбе или таквог уговора нема, већ постоји само овлаштење за уклањање надвелих грана, па било то самовласно, било само путем надлежне власти, онда сусед нема права, да скресане гране задржи себи.

Скресавање и одвајање надвелих грана од стабла извршено услед овлаштења за уклањање само по себи није никакав „титулус“ за прибављање својине, него је потребно изричито законско наређење, да би се оваквим одвајањем могла прибавити својина одвојених грана.

Исто важи и за мађарско право јер самим одвајањем и по мађарском праву прибавља својину само власник, титулар ужитка, купац и савесни поседник, према томе само онај, који је већ пре имао неко право на главној ствари.

Иначе пак важи опште правило, према којем се својина покретних ствари може прибавити само путем предаје од стране власника.

Срески је суд према томе правилно пресудио, када је дао тужби места те туженога осудио, да има или вратити скресане гране или платити њихову вредност.

De lege ferenda

Видели смо, да је то питање било предмет најстаријих познатих закона и да се је решавало и у теорији и у пракси, од како се правна питања у опште решавају у теорији и у пракси.

Из тога се може несумњиво закључити, да, ма да се ради о мањим вредностима, о такозваним багателама, ситницама, ипак предмет треба да буде расветљен као и друга много крупнија питања.

Познато је наиме, да су спорови између суседа најтврдокорнији и најжучнији нарочито онда, када се ради о ситницама, јер се у таквим случајевима воде парнице не ради вредности или важности дотичног спорног предмета, него из ината, само из принципа, из голог и чистог упорства. И баш за то је потребно, да се та питања, која могу да се појаве свугде и сваки дан, у закону реше тако јасно и толико прецизно, да се у опште не може појавити неко питање, које не би било већ унапред апсолутно решено.

Модерни закони и теже томе циљу, што се види код нем. грађ. закона, који је то питање решио у модерном смислу тако јасно и прецизно, да је тиме дефинитивно пресекао жиле свима односним контраверзама.

О праву жене на мужевљев стан

(Поводом једног конкретног случаја.)

Н. Н. је против свог законитог супруга покренула парницу тражећи да јој он одступи један део његовога стана, премда живе раздвојено од стола и постеље.

Суд је њеној тражби удовољио.

* * *

Муж је своју жену одједном престао да издржава и како јој је ускратио сваку припомоћ, она се обратила суду алиментационом тужбом. Суд је њеној тужби дао места и обвезао мужа на привремено издржавање жене не дирајући при томе питање стана. Суд је у основној пресуди о издржавању изричито нагласио, да се тиме не решава питање жениног стана — кога она има наводно код туженога, њеног мужа у природи. — Ако тужиља услед слабог поступка мужа буде морала да овај стан напусти, онда ће имати право да тражи повишење одређеног привр. супружанског издржавања.

Супруга туженога међутим није хтела да напусти мужа, него је пред судом покренула нову парницу тражећи, да јој муж од свога стана преда још једну собу и нузпросторије.

Све док траје законити брак, док не утрне смрћу или судском пресудом дужност је мужа, да снаша *onus matrimonii* — да издржава жену, да подмирује њене потребе у свима правцима, за исхрану, стан и остале социјално културне потребе. Висину и квалитет ових давања одређују социјално економски односи супружника. Муж има ту дужност, а жена основани правни захтев на то.

За трајања заједничке брачне, животне заједнице муж као глава породице одређује начин прибављања средстава за одржање кућанства. Ту ово услеђује редовито у нарави.

Питање је међутим, што бива за одвојеног живота супружника, *durante separatione a thoro et mensa*. Има ли онда жена право да тражи начин алиментације — под предпоставком наравно, да јој то право по општим правним принципима и припада. Питање је: ко има право на избор — нарочито у погледу мужевљева стана. Може ли жена за време одвојеног брачног живота поставити основани правни захтев на одређени део мужевљева стана, на стан *in concreto* ?

Истина је, врло се често догађа у затегнутим брачним односима да до немилих сцена, па и до катастрофа доводи баш ово заједничко становање супружника. Обзири опортунитета захтевају дакле, да се по могућности избегавају овакви случајеви. Најзад, ко и да сили мужа, да прими у своју кућу жену, с којом више неће да живи?!

И ако су ове чињенице вредне нарочита обзира *in concreto*, при разматрањима појава у начелу немају релевантне важности.

*

Међу *opera matrimonii* спада свакако и подмиривање жениних потреба за станом и то за станом, који одговара имовинско-сталежским приликама мужа. Његова је дужност, да се за то брине све докле год није престао брак. Изузетак је код нас створила пракса, да жени не припада привр. супружанско издржавање, ако је сама дала повода одвојеном животу.

Алиментациона обавеза мужа алтернативне је природе: он може дати ову или ону чинидбу. Он може женине потребе да покрије у натури или у релутуму.

Питање овлаштења на избор при солуцији алтернативне обавезе на овом правном подручју решено је у складу с принципима ранијих права, из којих се еволуцијом развило наше данашње право. Према томе то је право у складу и с аустријским о. г. з., који у §-у 906. (слично као и наш зак. чл. XI/1881) има изричиту норму, према којој код алтернативних чинидби право избора припада дужнику.

Муж дакле има *facultatem alternativam*, он може изабрати начин како ће подмирити женине потребе у погледу стана. Он може да јој издаје станарину, а може је оставити у свом стану. Ово овиси само о његовој вољи. Чак што више, ако су имућствене прилике мужа тако слабе, да би остварење жениног тражења алиментације искључиво у новчаној протувредности, нарочито и битно штетило економску његову равнотежу, тад је дужност суда да овакво тражење одбије — уз предпоставку опет да је муж заиста вољан, да према својим могућностима дужну алиментацију даје у природи.

Алиментациони женин петит редовито се дакле не може ограничити само на једну могућност давања, већ је упутније и сигурније поставити алтернативни петит издржавања — како то и одговара бити и врсти ове обавезе.

У овом конкретном случају тужиља је поставила одређени правни захтев не за станом у опште, не за подмирењем њених

потреба за станом *in abstracto*, него је затражила баш тај и тај стан у кући свога мужа, затражила је део мужевљева стана, који истина има за себе карактер засебнога стана, али је под кровом и одмах уз просторије, у којима станује тужени.

Према горњем излагању тужиља на овакав правни захтев не би имала овлаштења и њен захтев не би имао и релевантне важности, кад се он не би опирао о једну чињеницу, која њеном тражењу даје посве други значај.

Тужени се у часу решавања питања привременог супружанског издржавања својој супрузи није изјаснио противним давању стана у нарави. Он је чак, шта више сам одредио њој просторије, у којима се може настанити, а у основној парници око алиментације нарочито је упирао на ту околност, да тужиља код њега станује, с њим под једним кровом, у истом стану.

Овде је одлучна околност избор самога туженога. Чим је он у часу решавања питања издржавања изјаснио се, да својој супрузи даје стан у природи, а не станарину, он се већ одлучио у том смеру, он је своје право већ исцрпио. Он је сам одредио начин давања, на који је он алтернативно обвезан: или стан или станарину.

Избор дужника међутим може се према изричитој норми §-а 906. о. г. з. вршити само једном. Чим је дужник изабрао начин, солуције своје обавезе, он је тим начином већ и везан, он је за њ меродаван. Његово касније противљење није више од битне важности. Он је сам изабрао врсту, а сад је на реду само решење питања количине, а не каквоће. Сам тужени признао је тужиљи право на стан код њега. Она је његовим избором задобила очити *ius in habitationem* у његовој кући.

Количину и квалитет стана одлучују социјално економски односи супружника. Обичај је и правило, да супрузи за време заједничког живота, док траје законити брак уживају подједнако заједничке просторије. Они су у том смеру заједнички, солидарни овлаштеници, супоседници права на стан. Обзиром на солидаритет њихова правног овлаштења на стан, супрузи међусобно имају права на адекватни део стана, односно жена има подједнако право на стан као и муж. Споредно је у овом часу питање да ли је то у нарави или у протувредности.

То правно овлаштење жена не губи све до престанка брачне заједнице. Ово њено право наравно не утрњује ни за време одвојена брачног живота.

За одвојена брачног живота редовно се овај адекватни део стана исплаћује жени у новчаној протувредности. То је она старина, примерена економским и сталешким односима супруга. Женино овлаштење на стан не умањује се а нити има за то основана разлога — када је њен правни захтев уперен на одређени, конкретни стан. И овде вреде исти принципи, који су одлучни при одређивању алиментационе квоте, поименце при одређивању своте потребне за подмирење женине потребе за станом *in abstracto*. За други поступак нема оправданог логичног основа.

Дакле: питање, да ли жени за време одвојеног брачног живота припада одређени стан, део мужевљева стана, стан с мужем под истим кровом има се решити према општим принципима обвезног права, наиме према томе, какав је избор у том смеру извршио на избор овлаштени дужник — муж.

СУДСКА ПРАКСА

А) Начелне Одлуке Виших Судова у Војводини.*

Кад тужитељ тражи извршење на основу судског поравнања и ако се са тужеником, после склопљеног судског поравнања, на други начин поравнао, тада тужени не може утоком напасти решење којим је одређено принудно извршење, већ мора устати парницом према §-у 30. Извршног закона, јер је та нова околност настала после наслова на темељу којег је извршење тражено и дозвољено.

(Апелациони Суд у Н. Саду, као уточни Суд, бр. Г. 129/1928.)

*

По §-у 18. зак. чл. LIV. из године 1912. адвокат може у грађанским парничким и ванпарничким стварима, у течају или после свршетка ствари, молити, да му суд према његовој странци утврди доспеле награде и издатке; а дужност исплате тога трошковника, у колико се странка противи да га подмири, решиће се у редовној парници, где ће странка моћи изнети своје приговоре о посебној погодби, склопљеној са својим адвокатом.

(Апелациони Суд у Н. Саду као уточни Суд бр. Г. 1345 1926.)

*

У парницама ради обуставе односно суспензије извршења, у смислу предпоследњег става §-а 39. LIV. из год. 1912. нема места ревизији против пресуде призивног суда, која потврђује пресуду првостепеног суда.

(Касациони Суд Одељење Б., у Н. Саду бр. Г. 16/1928.)

*

Одустанак од уговора и без изречне изјаве странака може се установити и из других околности, које несумњиво доказују вољу за одустанком.

(Касациони Суд, Одељење Б. у Н. Саду бр. Г. 494/1927.)

*

По §-у 92. зак. чл. XI. из године 1909. стицатељ некретнина одговара за све, пре преноса доспеле, директне порезе и тамо назначене друге јавне даће, које у смислу постојећих закона непосредно терете пренесену непокретност. Државни порез тециварине не терети непосредно некретнину.

(Апелациони Суд као ревизиони Суд, у Н. Саду бр. Г. 1969/1925. од 26. I. 1928.)

* Из Збирке Одлука Виших Судова од Др. Николе Игњатовића.

Признање учињено пред среским судом, ако оно није наведено у записнику, призивни суд слободно оцењује према приликама.

(Апелациони Суд као ревиз. суд у Н. Саду бр. Г. 2040 1925. од јан. 1928.)

*

По адвокату несигнирана ревизиона молба мора се по званичној дужности одбацити.

(Апелациони Суд као ревиз. суд у Н. Саду бр. Г. 2040 1926. од 26. I. 1928.)

*

По службеној дужности има се одбацити ревизиона молба у којој се молилац ревизије просто позива на оно, што је изнео у свом призиву против I. ст. пресуде.

(Апелациони Суд као ревиз. Суд у Н. Саду бр. Г. 2067 1926. од 17. јануара 1928.)

*

I. По §-у 354. тргов. закона она странка која у место испуњења уговора жели да тражи накнаду штете, о овоме до душе одмах мора известити другу странку, — али ако то не учини, томе је правна последица само та, да неизвештена странка, и ако је у закашњењу, све дотле може удовољити својој уговореној дужности, док ју друга странка не извести о томе, да ће тражити одштету, односно да одустаје од уговора. — II. Куп ради покрића само је право, а не и дужност.

(Апелациони Суд као ревиз. суд у Н. Саду бр. Г. 1927 1926. од 25. II. 1928.)

*

Правно је правило, да је код купопродајног уговора, када је питање, која је некретнина продана, меродавна воља странака: проданом односно купљеном се има сматрати она некретнина коју су хтеле странке продати односно купити, а не она некретнина коју је можда састављач уговора ставио у писмени уговор.

(Апелациони Суд у Н. Саду као Ревиз. Суд бр. Г. 1144 1924. од 21. II. 1928. год.)

*

Пресуду донесену на основу приговора који спречавају вођење парнице, треба саопштити путем објављења (§ 399 Гпп.) У овом случају рок од 15 дана за поднашање призива има се рачунати од проглашења (§ 480. Гпп.)

(Апелациони Суд као Ревиз. Суд у Н. Саду бр. Г. 1603 1925. године.)

*

Родитељ врши своју дужност када дете издржава. Та околност, да би дете да није умрло, издржавало некад тужитељицу не може бити правни основ на коме би се могло засновати тражење оштете.

(Апел. Суд као Ревиз. Суд у Н. Саду бр. Г. 171/1926. год.)

*

Пропуштање благовременог приговора против отказа, има се сматрати пристајањем на отказ.

(Апелациони Суд у Н. Саду као Ревиз. Суд бр. Г. 295 1928. године.)

*

Грунтова власт може само на писмену молбу одредити укњижење права и то само онога права, чије је укњижење у писменој молби мољено. Поступку по званичној дужности (Став 2. §-а 168. Грунт. Пост.) само онда има места ако је дотично укњижење прописно било мољено, па је грунт. власт пропустила, да о томе решава или ако је грунт. укњижење молбе додуше одређено, али у грунтовници није правилно спроведено.

(Апел. Суд као Ревиз. Суд у Н. Саду бр. Г. 1771/1924.)

*

О молби за отварање стечаја има да решава стечајни суд, а не сам стечајни повереник или изаслани судија.

(Апелациони Суд у Новом Саду бр. Г. 617./1928.)

*

У смислу §-а 56. зак. чл. LIV:1912., а с обзиром на другу реченицу прве алинеје §-а 97. зак. чл. LX:1881. у излучној парници против једнаке две пресуде нижих судова, нема места ревизионој молби.

(Апелациони Суд у Новом Саду бр. Г. 1727/1927.)

*

По §-у 123. Гпп. нема места утоку против решења, којим се додељује право сиромаштва. Поднесени уток је суд одбацио као законом искључен.

(Апелациони Суд у Новом Саду бр. Г. 1673/1925.)

*

По сталној судској пракси у случају, када је дата бианко меница, власник менице, у недостатку противне погодбе овлаштен је, да садржину менице испуни у погледу места плаћања и имена домицилианата. На ово има права и онај, ко је само на инкасо добио меницу, јер ознака домицилианта, само је један део тога поступка, што је тужитељ у сврху инкасирања менице имао спровести.

(Апелациони Суд као ревиз. суд у Н. Саду, бр. Г. 313/1927.)

Питање недостојности удовице на право наследства, нема се решавати у оставинском поступку, већ се има решавати посебно у парници.

(Апелациони Суд у Н. Саду бр. Г. 2124/1926. од 31. I. 1928.)

*

У случају разлике између воље и изјаве странака при склапању погодаба, по правилу меродавна је изјава; а забуна у погледу вредности не може служити као основ за обескрепљење уговора.

(Касациони Суд Б. оделење, у Н. Саду бр. Г. 355/1926.)

*

Заједничка тековина установљава се тако, да се најпре установи вредност оставине по одбитку свих оставинских дугова, дакле и мираза, и да се од тако установљене чисте имовине има одбити посебна имовина остављачева, па што остане после свега тога, то је заједничка тековина. Мираз дакле има да терети сву имовину, како ону посебну остављачеву, тако и ону стечену за време брака. (Кас. Суд бр. Г. 280/1926.)

*

I. Није застарила тужба ради давања одштете од стране железнице, када странка није писмено извештена о резултату рекламације.

(Касациони Суд Оделење Б., у Н. Саду бр. Г. 306/1927.)

Објаве и расписи

Објашњење бледског Указа о амнестији

Министарство Правде својим актом од 12 септембра 1929 године доставило је овом Председништву Апелационог Суда своје објашњење следеће садржине:

„На више питања неких првостепених судова, као управа казненог завода о исправном тумачењу појединих тачака Указа Њ. В. Краља од 10 августа 1929 г. Бр. 62600, о општој амнестији и помиловању на основу овлаштења по тачци IX 3) истога Указа дајем следеће **објашњење**:

Код тачке I А)

Дана и објављена амнестија по тој тачци односи се и на посве приватне штампарске кривице.

Код тачке II В. и III Б.)

Тачка II и III цитираног Указа има се применити и на војно судске осуђенике, ако издржавају казну у војном, као и у грађанским судским затворима.

По тачци II, опроштене су казне лишења слободе, које не трају више од два месеца, као и новчане казне до износа од Дин. 1000—, досљедно меродавно је за примену Указа по тој тачци, да казне лишења слободе не прелазе преко два месеца, а новчане казне да не премашују износ од 1000— динара, па и ако су обе казне једном пресудом изречене.

Одредбе тачке II и III Б) имају се применити на сва дела (осим оних, која су Указом изузета), која су се догодила закључно до 6 јануара 1929 год., за која су пресуде изречене и постале извршне закључно до дана Указа т. ј. 10 августа 1929 год.

Под изузетак код тачке III Б) под 1) спадају и она лица која су осуђена на казну лишења слободе до 12 месеци за више кривичних дела, од којих је ма и једно пресудом квалификовано као кривица по Закону о Заштити Јавне Безбедности и поредка у Држави.

Рок од пет година, који се помиње под изузетцима код тачке III Б) под 3), рачуна се од дана изречене пресуде, а не од дана Указа.

Код тачке IV В.)

Код делимичног помиловања по тој тачци меродавно је за примену Указа, да односна лица стварно издржавају казну лишења слободе, па да су се на дан Указа налазила на издржавању казне у грађанским казним заводима или затворима.

Код тачке V Г.)

Ова тачка Указа има се применити на лица, која се налазе на издржавању казне доживотне тешке тамнице по судској пресуди, а не и на она, која су била осуђена на смртну казну, па им је ова у путу милости замењена доживотном казном лишења слободе.

За сва спорна питања, која се и после овога расписа појаве по тач. з. Указа даћу потребна обавештења.

Правна узајамност у адв. дисц. предметима са Аустријом

Министарство Правде упутило је под Бр. 31024 од 23 маја ове године судским властима у земљи следећи распис:

„Пошто дисциплински предмети, нарочито дисциплински предмети против адвоката и адвокат. приправника нису обухваћени у конвенцији о узајамном правном опћењу између наше Краљевине и Аустријске републике од 1. маја 1928. (Службене Новине од 13. марта 1920. Бр. 60-XXV) и пошто је влада Аустријске Републике

изјавила, да ће аустријске судске власти указивати правну помоћ нашим дисциплинским властима, надлежним за провођење дисциплинског поступка против адвоката и адв. кандидата (§§. 78. 79. Закона о адвокатима од 17. марта 1929.) — упућују се подручне судске власти, да и оне пружају правну помоћ дисциплинским властима Аустријске Републике, надлежним за спровођење дисциплинског поступка против адвоката и адв. приправника у Аустрији и то на исти начин, као да су молбе за правну помоћ потекле од наших односних власти. Ово под условом, да буду молбе за правну помоћ упућене нашим властима преко судова Аустријске Републике на начин, предвиђен у чл. 8. и 9. конвенције о правном опћењу између наше Краљевине и Аустрије од 1. маја 1928. г.“

Примена §. 41.: LIV.: 1912.

Председник Апелационог Суда у Новом Саду под бројем Предс. II. А. 11—1929. упућује судовима следећи распис :

Дошло ми је до знања да неки подручни судови нетачно примењују одредбе из §-а 41. зак. чл. LIV. 1912. г. јамачно зато, што не познају судску праксу по овом питању. По цитираном §-у не може се одржати јавна продаја покретних ствари све дотле, док се представка правомерно не реши.

Ово законско место неки су судови тако тумачили, да одржање јавне продаје спречава свака представка, па и она, која је поднесена после рока одређеног за поднашање представке, дакле и евидентно закашњено поднесена представка.

Поред таког нетачног тумачења споменутог законског места, дошло би се до тога немогућег стања, да би се одржање сваке јавне продаје могло онемогућити, јер све кад би дотични референт одмах исти дан одбацио, у очи јавне дражбе касно поднесену представку, заинтересована странка би против тога решења поднела уток, и тада се — по горњем погрешном тумачењу — опет не би могла одржати дражба, јер „предскавка није правомерно решена.“

Међутим овакав поступак не одговара постојећој судској пракси, која се развила на основу споменутога §-а:

По тој пракси *евидентно закашњена представка ни у ком случају нема одгодне моћи на одржање јавне продаје.*

Чим је прошло време одређено за подношење представке, касније поднесена представка никако не може да спречи одржање већ одређене и истакнуте јавне продаје, чак ни онда, ако се странка против решења, којим је одбачена представка, користила правним леком.

Ово тумачење налази своје оправдање и у §-у 37. Извршног Закона, из кога се јасно види, да поднесени уток има одгодну моћ само на издавање куповне цене убране на јавној продаји покретних ствари, — а не и на одржање односно спровађање јавне дражбе на покретне ствари.

Овом приликом сматрам за потребно, да позовем све подручне судове још и на то, да и благовремено *поднесене представке и правни лекови* по предметима, о којима је реч у овом распису, *хитно и миморедно решавају*, како се поднашањем неоправданих представака и утока не би бесправно спречавало одржање одређених дражби и тиме неоправдано одлагало намирење поверилаца.

Умољавам Господу Председнике Окружних Судова, да овај мој распис хитно доставе свим подружним им судовима ради знања и придржавања, и да ме о учињеноме известе у року од 8 дана.

Нови Сад, 31. маја 1929. год.

Председник

Др. Никола Игњатовић

Ко може бити уписан у именик адв. приправника

Оделење Б. Београдског Касационог Суда У Новом Саду под број: ВП. 1160/1-1929. услед молбе адв. приправника против решења Адв. Коморе, којим је одбијен од уписа у именик адв. приправника донело је у својој седници одржаној дне 5. октобра 1929. год. ово решење:

Касациони Суд одобрава решење одбора адв. Коморе јер на основу сл. в) § 2 Закона о адвокатима од 19 марта 1929 у именик адвокатских приправника може се уписати само онај који је свршио правни факултет као редован слушалац и положио прописане испите у нашој држави или на страни. Молилац пак није положио оне испите који су прописани на Загребачком Универзитету, па је стога решење адв. Коморе ваљало одобрити.

У Новом Саду, 5 октобра 1929.

Др. Димшић Александар с. р. председник, Др. Богосављевић Емилијан с. р. судија-известилац.

Др. Еуген А. Молнар, велики жупан у пенз. из Бихаћа, жели ступити у адвокатску канцеларију као приправник на подручју Новосадске Коморе. Говори перфектно српски, немачки и мађарски а има и две године адвокатске праксе. Понуде упутити лично.

Из Адвокатске Коморе

ПОЗИВ

Одбор Адвокатске Коморе у Новом Саду ради доношења прорачуна за идућу годину сазива

ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржати у Новом Саду на дан 27. октобра о. г. у згради адвокатске коморе у 10 часова пре подне.

ПРЕДСЕДНИШТВО.

ЗАПИСНИК

са конституирајуће скупштине Адвокатске Коморе у Новом Саду одржане 16. јуна 1929 год. у 9 сати пре подне у свечаној дворани градске куће у Новом Саду

Присутни били су: Др. Тапавица Сима, Др. Ковач Бодог, Др. Милетић Живко, Др. Рајић Тома, Др. Бекљанов Јован, Шкроблин Иван, Др. Томић Ђорђе, Др. Рожа Максим, Др. Гал Рудолф, Др. Кенигштетлер Ото, Др. Киш Ђура, Др. Керекеш Стеван, Др. Мацак Матија, Др. Вуковић Грга, Др. Жганец Винко, Др. Секулић Милан, Др. Шварц Јован, Др. Моч Александар, Др. Јагедић Јован, Др. Кавецкић Петар, Др. Филипон Мартин, Др. Ђурић Давид, Др. Николић Корнел, Др. Могин Сава, Др. Вујић Светозар, Др. Поповић Душан, Др. Панић Светозар, Др. Циприс Оскар, Др. Кнежевић Милош, Др. Лустиг Фердинанд, Др. Павловић Ђока, Др. Маглић Цвета, Др. Ђурић Никола, Др. Адамовић Стеван, Др. Херцл Александар, Др. Грабер Владислав, Др. Влаховић Милош, Др. Латинчић Јован, Др. Вучерић Миленко, Др. Рерих Кристијан, Др. Недељковић Ђура, Др. Клајн Рудолф, Др. Беланић Марко, Др. Несторов Драгољуб, — Дољанин Стјепан, Др. Поповић Стеван, Др. Лозанић Славко, Др. Тибор Деже, Др. Царић Војин, Др. Чипчић Сима, Др. Јанковић Жарко, Др. Лалошевић Јоца, Др. Хаџи Коста, Др. Медаковић Душан, Др. Гавриловић Владимир, Др. Мајински Коста, Рајичевић Стеван, Др. Бојанић Петар, Др. Пајић Ђорђе, Др. Видаковић Рудолф, Др. Хајм Јован, — Подградски Јосиф, Др. Адамовић Федор, — Степановић Мирко, Др. Грчић Паја, Др. Тапавица Ђорђе, Др. Радосављевић Петар, Др. Матић Милан, Др. Милер Александар, Др. Маширевић Михајло, Др. Дошен Војислав, Др. Табаковић Ђура,

Др. Лауровић Јован, Др. Бошњак Лазар, Др. Шећеров Влада, Др. Шејтери Никола, Др. Секулић Милован, Др. Братић Душан, Др. Атанацковић Михајло, Др. Сремац Јован, Др. Бокшан Милош, Др. Марош Карло, Др. Керењи Дезидер, Др. Анкић Божа, Др. Илијћ Радослав, Др. Илијћ Бранко, Др. Николић Никола и Др. Кенђелац Миливој.

Председава: Др. Адамовић Стеван председник. Записник води: Др. Мајински Коста, тајник.

1) Пошто је обављен попис и оверење присутних чланова, председник отварајући скупштинску седницу констатује да је присутно 88 чланова, поздравља присутне, говори о значају новог адвокатског закона којим се оснивају Адвокатске Коморе у целој Краљевини, захваљује се Краљевској Влади на донашању овога закона и предлаже да се из скупштине пошаљу поздравни телеграми Његовом Величанству Александру I. Краљу Срба, Хрвата и Словенаца и г. Др. Милану Сршкићу Министру Правде. — Сви присутни устајањем и бурним клицањем Његовом Величанству и Министру Правде једногласно прихваћају да се Његовом Величанству Александру I. Краљу Срба, Хрвата и Словенаца пошаље поздравни телеграм са овом садржином:

*Његовом Величанству Александру I.
Краљу Срба, Хрвата и Словенаца*

Београд.

Конституирајућа скупштина Адвокатске Коморе у Новом Саду моли Ваше Краљевско Величанство, да изволи примити њену најискренију захвалност ради доношења закона о адвокатима од 17. марта о. г., којим је адвокатски ред у целој Краљевини изједначен у свима дужностима и правима те стављен у положај да као независан орган успешно сарађује са судовима и свима властима у правничкој примени закона и наредаба.

Скупштина моли Ваше Величанство да изволи примити и и срдачну жељу њених чланова за дуг и срећан живот Вашег Краљевског Величанства и свих чланова Вашег узвишеног дома.

Председник: Др. Стеван Адамовић

и да се Др. Милану Сршкићу Министру Правде пошаље поздравни телеграм са овом садржином:

Госп. Милану Сршкићу
Министру Правде

у Београду.

Конституирајућа главна скупштина Адвокатске Коморе у Новом Саду моли Вас госп. Министре да примите израз наше топле благодарности за заузимање око донашања адвокатског закона од 17. марта који у целој Краљевини изједначаје права и дужности адвокатског стаљежа те дозвољава да у слободној аутономној организацији воде бригу о својим оправданим стаљешким иншересима.

Председник: Др. Стеван Адамовић.

2) Председник извештава, да је на дневном реду избор 3 члана за оверење записника. — За оверење записника се бирају једногласно Др. Павлас Игњат, Др. Могин Сава и Др. Тапавица Ђорђе адвокати из Новог Сада.

3) Председник извештава да је на дневном реду прослава педесето-годишњице Др. Влаховића Ивана адвоката из Ст. Бечеја и предлаже да се изабере један одбор који ће се изаслати по слављеника. — Скупштина и одбор бира Др. Адамовића Стевана председника и Др. Мајинског Косту тајника Адвокатске Коморе.

4) После појаве слављеника Др. Влаховића Ивана, председник Адвокатске Коморе га у кратко поздравља и у име Адвокатске Коморе за успомену му предаје златно перо, након чега је Др. Моч Александар у име Адвокатске Коморе одржао слављенику свечани говор, у коме је истакао многобројне врлине слављеникове. — Присутни чланови су са бурним клицањем „живео“ поздравили слављеника.

5) Чита се по том извештај одбора о раду у пословној години 1928. — Извештај се једногласно прима.

6) Чита се извештај благајника о пословном рачуну за 1928. год. — Извештај се једногласно прима.

7) Председник извештава да је на дневном реду давање разрешнице Одбору Адвокатске Коморе. — Скупштина једногласно изјављује да се даје разрешница Одбору Адвокатске Коморе.

8) Чита се пројекат пословника Адвокатске коморе који је састављен у смислу Закона о адвокатима од 17 марта 1929 год.

— После краће дискусије примљен је једногласно пословник Адвокатске Коморе у Н. Саду онако, како је оштампан већ у „Гласнику“ у свесци за март-април-мај 1929. године са овим допунама односно изменама:

§. 11.

al. 4. измењена гласи: Одбор Коморе је састављен из осамнаест чланова, које бира Главна Скупштина на 3 године

§. 21.

Брише се.

§. 27. (сада 26.)

Измењен гласи: Осим осамнаест чланова, које бира Главна Скупштина у Одбор Адвокатске Коморе, чланови Одбора су и председник Адвокатске Коморе и његов заменик.

§. 31. (сада 30.)

Пре al. 1. додај: Ако на одборским седницама није присутан ни председник ни заменик му, председава по годинама службе најстарији члан одбора, који је присутан. Овај потписује и отправке Адвокатске Коморе у колико у седишту Коморе није присутан ни председник ни заменик му.

§. 34. (пре 33.)

al. 1. Одбор Адвокатске Коморе бира на 3 (три) године из изабраних чланова Одбора тајника, фискала и благајника Адвокатске Коморе.

Као §. 35. додај:

Фискал

Фискал је позван да заступа комору у њеним споровима, да спречава надриписарство и на позив Одбора Коморе да подноси правна мишљења и предлоге. Фискал може бити и заступник Адвокатске Коморе.

§. 43.

al. 2. измењена гласи: Заступник Адвокатске Коморе и заменици заступника добијају трошкове учињене у готову кад путују због ове своје дужности.

§. 46.

Као нову посл. ал. додај: Заступник Коморе поједине дисциплинске предмете додељује заменицима заступника на поступање у

смислу закона нарочито у случајевима; а) када себе сматра заинтересованим; б) када је дисциплинских предмета много; в) када је болешћу или осуством спречен.

§. 62.

Измењен гласи: Адвокат је дужан саставити записник о предузетим компликованим грађанским парбеним пословима. У кривичним предметима свагда је дужан саставити записник онај адвокат, који заступа пријавитеља односно оштећеног.

Овај записник потписују адвокат или његов заменик и странка.

Ако странка не зна писати, има се записник сачинити пред два сведока, у колико се овим не би вређала тајност (§. 21. зак. о адв.).

Ако странка изричито жели, има се у сваком случају сачинити записник.

§. 71.

Измењен гласи: Овај Пословник може мењати само она скупштина, на којој буде учествовало најмање једна трећина чланова Коморе, осим Редовне Главне Скупштине, која ће се одржати 1930. год., од које се за измену пословника не тражи квалификована већина.

9) Избор председника Адвокатске Коморе и његовог заменика. — За председника Адвокатске Коморе је са 68. гласова изабран Др. Адамовић Стеван адвокат из Новог Сада, а за заменика председника Адвокатске Коморе изабран је Др. Јакшић Жарко са 68. гласова, док је Др. Матић Милан адвокат из Новог Сада добио 19. гласова а Др. Мијајев Лука 20. гласова.

10) Избор чланова одбора Адвокатске Коморе. — Избор чланова: одбора: за чланове одбора Адвокатске Коморе изабрани су Др. Моч Александар са 68. гласова, Др. Павлас Игњат са 69. гласова, Др. Мајински Коста са 87. гласова, Др. Циприс Оскар са 88. гласова, Др. Секулић Милан са 88. гласова, Др. Ковач Бодог са 87. гласова, Др. Арадски Мита са 66. гласова, Др. Могин Славко са 69. гласова, Др. Матић Милан са 69. гласова, Др. Николић Никола са 69. гласова, Др. Мацак Матија са 87. гласова, сви адвокати из Новог Сада, даље Др. Манојловић Јован адвокат из Суботице са 69. гласова, Др. Ивковић Ивандекић Мирко адвокат из Суботице са 66. гласова, Др. Ђурић Давид адвокат из Сомбора са 87. гласова, Др. Грчић Паја адвокат из Вел. Бечкерека са 66. гла-

сова, Др. Бојанић Петар адвокат из Вел. Кикинде са 66. гласова, и Др. Милетић Живко адвокат из Беле Цркве са 86. гласова док је Др. Илијћ Радослав добио 22 гласа, Др. Лустиг Фердинанд 19. гласова, Др. Недељковић Ђорђе 19. гласова, Др. Јанкелић Драгољуб 19. гласова, Др. Медаковић Душан 19. гласова, Др. Тапавица Ђорђе 18. гласова, Др. Клајн Рудолф 19. гласова, Др. Хандлер Сигмунд 1. глас, Др. Шварц Јован 2. гласа, Др. Петровић Драгутин адвокат из Вел. Бечкерека 20. гласова, Др. Фишер Еуген адвокат из Титела 1. глас, Др. Бошковић Душан адвокат из Панчева 20. гласова, Др. Фамлер Густав адвокат из Куле 1. глас, Ђ. Поповић 1. глас.

11) Избор председника и 3 заменика дисциплинског већа. — За председника дисциплинског већа је са 84. гласа изабран Др. Моч Александар адвокат из Новог Сада, док је Др. Матић Милан адвокат из Новог Сада добио 2. гласа, Др. Коста Хаџи ст. адвокат из Новог Сада 1. глас и Др. Павлас Игњат адвокат из Новог Сада 1. глас.

За заменике дисциплинског већа изабрани су:

Др. Матић Милан адвокат из Новог Сада са 68. гласова, Др. Јанковић Жарко адвокат из Вел. Кикинде са 67. гласова, Др. Николић Корнел адвокат из Сомбора са 67. гласова, док је Др. Павлас Игњат адвокат из Новог Сада добио 18. гласова, Др. Васић Андрија адвокат из Вел. Бечкерека 16. гласова, Др. Малагурски Бабијан адвокат из Суботице 17. гласова, Др. Моч Александар адвокат из Новог Сада 1. глас и Др. Клајн Рудолф адвокат из Новог Сада 1. глас.

12) Избор чланова дисциплинског већа. — За чланове дисциплинског већа изабрани су:

Др. Табаковић Ђура са 70. гласова, Др. Ковач Бодог са 65. гласова, Др. Вермеш Имре са 87. гласова, Др. Недељковић Ђорђе са 80 гласова, Шкроблин Иван са 87. гласова, Др. Медаковић Душан са 85. гласова. Др. Лауровић Јован са 88. гласова, Др. Илијћ Радослав са 88. гласова, Др. Тапавица Ђорђе са 68 гласова, Др. Марош Карло са 87. гласова, сви адвокати из Новог Сада, даље Др. Киш Ђура адвокат из Панчева са 71. гласом, Др. Филипон Мартин адвокат из Вршца са 86. гласова, Др. Жирош Лајош адвокат из Вел. Кикинде са 67. гласова, Др. Николић Ђорђе адвокат из Сомбора са 66. гласова, Др. Гал Реже адвокат из Сомбора са 64. гласа, и Др. Магарашевић Александар адвокат из Суботице са 63. гласа, Др. Мијајев Лука адвокат из Вел. Бечкерека са 64.

гласа и Др. Катанец Миховил адвокат из Суботице са 61. гласом, док је Др. Тибор Деже добио 20. гласова, Др. Матић Милан 2. гласа, Др. Кауримски Мирко Фрида 20. гласова, Др. Павлас Игњат 3. гласа, Др. Могин Сава 21. глас, Др. Поповић Душан 19. гласова, Др. Лемајић Јован 2. гласа, Др. Николић Никола 20. гласова, Др. Секулић Милован 1. глас, Др. Керекеш Стеван 19. гласова, Др. Моч. Александар 1. глас, Др. Коњовић Јоца адвокат из Сомбора 20. гласова, Др. Братић Душан адвокат из Вел. Бечкерека 20. гласова, Др. Томандл Миховил адвокат из Панчева 20. гласова, Др. Васић Андрија адвокат из Вел. Бечкерека 1. глас, Др. Кнежевић Милош адвокат из Сенте 20. гласова, Др. Сремац Јован адвокат из Вел. Кикинде 20 гласова, Др. Малугарски Бабијан адвокат из Суботице 2. гласа, Др. Дијамант Ернест адвокат из Суботице 1. глас, Др. Зако Милан адвокат из Панчева 1. глас, Др. Ђурић Давид адвокат из Сомбора 2. гласа и Др. Рајснер 1. глас.

13) Избор заступника Коморе и 3 заменика. — За заступника Коморе је са 74. гласа изабран Др. Секулић Милан адвокат из Новог Сада, док је Др. Поповић Стеван адвокат из Новог Сада добио 1. глас.

За заменике заступника Коморе изабрани су:

Др. Секулић Милован са 72. гласа, Др. Тодоровић Коста са 71. гласом и Др. Буљик Јанко са 73. гласа сва три адвоката из Новог Сада, док је Др. Шварц Јован адвокат из Новог Сада добио 2. гласа и Арсенијевић Милорад адвокат из Новог Сада 1. глас, Др. Кавецкић Петар 1. глас, Др. Мацак Матија 1. глас.

14) Избор адвокатских судија. — За адвокатске судије изабрани су:

Др. Хаџи Коста ст. са 88. гласова, Др. Григоријевић Миливој са 88. гласова, Др. Латинчић Јован са 88. гласова, Др. Лустиг Фердинанд са 87. гласова, Др. Бокшан Милош са 72. гласа, сви адвокати из Новог Сада, даље Др. Грабер Ладислав адвокат из Панчева са 70. гласова, Др. Кендељац Миливој адвокат из Суботице са 67. гласова, Др. Лалошевић Јоца адвокат из Сомбора са 65. гласова, Др. Малагурски Бабијан адвокат из Суботице са 65. гласова, Др. Ђурић Никола адвокат из Вршца, са 62. гласа, док је Др. Табаковић Ђура адвокат из Новог Сада добио 20. гласова, Др. Топаловачки Мита адвокат из Панчева 19. гласова, Др. Павлас Игњат адвокат из Новог Сада 19. гласова, Др. Грчић Паја адвокат из Вел. Бечкерека 19. гласова, Др. Јанковић Жарко адвокат из

Вел. Кикинде 7. гласова, Др. Калмар Елмер адвокат из Суботице 1. глас и Др. Агулар Исидор адвокат из Вршца, 1. глас.

15) Избор чланова испитне комисије. — За чланове испитне комисије изабрани су:

Др. Хаџи Коста ст. са 88. гласова, Др. Павлас Игњат са 88. гласова, Др. Моч Александар са 87. гласова, Др. Адамовић Стеван са 84. гласа, Др. Бокшан Милош са 84. гласа, Др. Латинчић Јован са 60. гласова, Др. Матић Милан са 60. гласова, Др. Секулић Милан са 53. гласа сви адвокати из Новог Сада, док је Др. Тапавица Сима адвокат из Сомбора добио 35. гласова, Др. Димитријевић Драгомир адвокат из Суботице добио 27. гласова, Др. Павловић Ђока адвокат из Вел. Бечкерека 26. гласова, Др. Табаковић Ђура адвокат из Новог Сада 17. гласова, Др. Ковач Бодог адвокат из Новог Сада 1. глас, Др. Медаковић Душан адвокат из Новог Сада 1. глас и Др. Киш Ђура адвокат из Панчева 1. глас.

16) Чита се пројекат правилника о издавању припомоћи изнемоглим адвокатима и наследницима умрлих адвоката, који су чланови ове Коморе. — Правилник се у целини једногласно прима и одобрава са овом садржином:

ПРАВИЛНИК

о издавању припомоћи изнемоглим адвокатима и наследницима умрлих адвоката, који су чланови Адвокатске Коморе за Банат, Бачку и Барању.

§. 1.

Адвокатска Комора за Банат, Бачку и Барању даваће под условима, који су овом приликом предвиђени, припомоћ једаред за свагда:

1) оном адвокату, који несретним случајем или услед неизлечиве болести буде онеспособљен за вршење адвокатског позива, те услед тога брисан из списка чланова Адвокатске Коморе;

2) за случај смрти адвоката, оној особи, коју адвокат буде у напред означио, а ако то не учини, брачном другу с којим је до смрти заједно живео, или ако удове нема, законитим наследницима, који се буду општинском смртовницом исказали.

§. 2.

Висину припомоћи одредиће редовна Главна Скупштина Адвокатске Коморе за сваку годину посебце.

Ова се свота плаћа у свима случајевима означеним у 1. и 3. тачци 1. чл. овога правилника све дотле, док другу своту Главна Скупштина не установи.

§. 3.

Право на ову припомоћ губи онај адвокат, одн. његов корисник и наследник, ако је адвокат онда, када би наступило право на добивање припомоћи остао дужан адв. коморског приреза за једну годину у натраг.

§. 4.

Припомоћ се има одмах исплатити, чим се Комори поднесу писмени докази о наступелој оправданости тражења и то:

а) у случају 1. т. 1. чл., чим адвокат буде правомерно брисан из списка адвоката.

У овом случају добија припомоћ сам адвокат, у колико није стављен под курателу, иначе пак она лица, која су означена у 2. т. 1. чл.

б) у случају 2. т. 1. чл., кад уз приказ смртнице корисник удовице или наследници буду тражили.

Удовица има уз то да поднесе и општинску сведоџбу о томе, да је до смрти адвоката живела с њиме у заједничком домазлуку.

§. 5.

Од припомоћи има да се одбије све оно, што адвокат дугује Комори у име годишњег доприноса (приреза), такса, глобе или ма под којим другим правним насловом.

§. 6.

Право на припомоћ по овом правилнику престаје оним даном када то редовна Главна Скупштина Адвокатске Коморе буде решила.

§. 7.

Адвокатска Комора за Банат, Бачку и Барању јамчи целим својим имањем за исплату припомоћи, те ће створити засебан фонд, у који ће сваке године унашати одговарајућу своту од својих прихода.

Овим фондом рукује Одбор Адвокатске Коморе на исти начин, као и са осталом имовином Коморе.

§. 8.

Странка незадовољна са решењем одбора Адвокатске Коморе

може у року од 15 дана жалити Главној Скупштини Адвокатске Коморе.

§. 9.

Ако која будућа редовна Главна Скупштина Адвокатске Коморе реши, да се ова установа укине, прелази фонд исте у неограничено власништво Коморе.

Пошто је дневни ред исцрпљен, скупштинска се седница затвара у 6 сати увече.

Д. К. Г.

Тајник:

Др. Коста Мајински

Председник:

Др. Стеван Адамовић

Закон о адвокатима

од 17. III. 1929.

(Наставак)

Писмени испит састоји се из једног задатка из области материјалног или процесног приватног права и једног задатка из области материјалног или процесног кривичног права. Овај је испит тајан за време израде задатка.

§ 16.

Сматра се да је кандидат положио испит кад четири члана комисије гласају да је испит положио.

Саветовање и гласање је тајно.

Одлуку саопштава председник јавно. Кандидату одбор издаје бесплатно уверење о положеном испиту. Овако положени адвокатски испит сматра се и као судијски испит.

§ 17.

Кандидат који није положио испит може га полагаати после шест месеци. Ко и по други пут не положи испит може га полагаати само још један пут и то по истеку године дана од дана другог испита.

§ 18.

Приправник, кад му се одобри полагање испита полаже за чланове испитног одбора и перовође награду, коју ће одредити Министар Правде.

§ 19.

Ближа упутства о полагању испита прописује Министар Правде, по саслушању испитних одбора.

III ГЛАВА

Права и дужности адвоката

§ 20.

Адвокат је свлашћен давати савете у свим правним стварима и заступати пред свима судовима, другим државним и самоуправним властима и јавноправним телима.

Адвокату је забрањено имати филијалу своје канцеларије и радити у друштву са лицем које није адвокат.

§ 21.

Адвокат је дужан да целим својим држањем чува част и углед свга сталежа.

Адвокат је дужан заступање, кога се примио, вршити по закону и права своје странке бранити против свакога ревносно, верно и савесно. Њему је слободно да изнесе све што му се по закону чини корисним за странку и да се на сваки могући начин послужи свим средствима напада и одбране, која се не противе добивеном овлашћењу, закону и његовој савести.

Адвокат је дужан саставити записник о оним примљеним словима, које предвиди Адвокатска Комора. Овај записник подписаће адвокат или његов заменик и странка.

Адвокат је дужан чувати тајну о стварима које су му повремене, али то не може бити на штету његовог права да ради свог личног оправдања назначи извор свога сазнања. У сваком је поступку ослободен дужности да сведочи о ономе што му је као адвокату поверено, али да изда списе којима су му саопштене поверљиве ствари или који су сачињени као белешке о таквим поверљивим стварима.

На захтев странке адвокат је дужан дати странци признаницу на новац, хартије од вредности и исправе које је од ње примио.

§ 22.

Адвокат није дужан примити се заступања странке, и може је од тога одбити не наводећи разлоге зашто то чини, али је дужан одбити заступање, па и сваки савет, ако је у истој ствари или у ствари која је с њом у вези противну странку заступао или је саветовао у противном интересу, или ако је у истој ствари раније већ радио као судија, државни тужилац, или јавни бележник. Исто тако не сме у једном и истом спору да служи обема странкама или да им даје савете.

Странци која може платити трошкове заступања али којој су по писменој потврди два адвоката одбила заступање, адвоката ће именовати одбор Адвокатске Коморе. Овај адвокат биће дужан примити се заступања ако га у томе не спречава који од разлога поменутих у првом ставу.

Адвокат је дужан примити се заступања странке, којој се по закону има дати заступник сиромашних. Ограничење остављено у првом ставу овог наређења остаје и овде у важности.

§ 23.

Адвокат је дужан радити на повереном му послу дак траје овлашћење и одговара странци, ако га не изврши. Адвокат је овлашћен

отказати својој странци заступање, но мора је заступати још 30 дана после достављеног јој отказа, у колико треба да је заштити од штетних последица.

Странка може у свако доба опозвати пуномоћство дато адвокату.

Ако странка умре, адвокат је дужан и онда кад му пуномоћство гласи и на име наследника извести о пуномоћству познате му наследнике, или ако су наследници непознати — власт за расправу наслеђа, а до даље наредбе наследника односно власти, учинити све што је потребно за очување права наследника. Адвокат је ипак властан отказати пуномоћство и наследницима.

Адвокат не може без важних разлога отказати заступање које му је поверено од одбора Адвокатске Коморе у смислу § 22. става другог и трећег.

Адвокат је дужан потписати сваки акт дат суду или другој којој власти као и сваки примерак тога акта. Забрањено је адвоку да ставља свој потпис на акта, која нису из адвокатске канцеларије.

§ 24.

Ако престане заступање адвокат је дужан странци на њезин захтев издати све њезине списе и исправе, но ако му трошкови заступања нису измирени, властан је о трошку странке, сачинити и по потреби код надлежне власти оверити и задржати преписе свих списа који су му потребни за доказивање трошкова.

Адвокат није дужан да изда странци основе списка (концепте), писма која му је странка писала, доказе о издацима, што их је за странку чинио у пословима у којима ју је заступао, а она му их још није надокнадила. Ако странка захтева, адвокат јој мора о њеном трошку издати преписе таквих списа и исправа. Ова дужност као и дужност чувања списа и исправа престаје после пет година рачунајући од дана кад је заступање у томе послу престало.

Ако адвокат после престанка заступања позове странку да узме своје списе и исправе, а странка их не узме, дужност чувања списа и исправа престаје после шест месеци од дана саопштења позива. У таквом случају адвокат је овлашћен да списе и исправе положи надлежном суду на одговорност и трошак странке.

Адвокат није дужан вратити странци пуномоћство, но странка је властна захтевати да опозив ње забележи на самом пуномоћству.

§ 25.

Адвокат је овлашћен да одреди другог адвоката себи за заменика, кад је лично спречен. Ако је спречен за дуже од три месеца

или мора дуже од три месеца да одсуствује, дужан ће бити да заменика пријави одбору Адвокатске Коморе. Адвокату није потребно одобрење одсуства.

Адвокат је одговоран за награду и трошкове заменика, а ако се од њега не би могли ови трошкови наплатити, одговорна је сама странка, изузев случаја, ако је она награду и трошкове већ платила своје адвокату.

§ 26.

У расправама пред судовима, другим државним и самоуправним властима и јавно-приватним телима адвоката може заменити и адвокатски приправник који је код њега на вежби, а који се има легитимисати уверењем одбора Адвокатске Коморе, у колико други законски прописи друкчије не наређују.

Приправник може заступати код Апелационог и Управног Суда тек кад положи адвокатски испит. Код Касационог Суда и Државног Савета може заступати само адвокат.

Адвоката при извршењима може заступати и други чиновник његове канцеларије по његовом овлашћењу.

У свим случајевима замене адвокат носи одговорност за рад заменика.

§ 27.

Адвокат је овлашћен да уговори награду за свој труд, но не сме поверену му ствар ни целу ни један део њен прекупити. За ваљаност погодбе потребна је писмена исправа у којој има бити назначен износ награде, начин плаћања награде, износ примљеног предума, и нарочито мора бити речено да се погодба односи само на награду, а не и на трошкове.

Ако адвокат својом кривицом не доврши предузети посао, погодба о награди сматраће се да не вреди. Странци је слободно да редовним правним путем тражи сразмерно смањење уговорене награде:

а) кад се сама ствар или заступање сврши услед непредвиђеног случаја;

б) кад странка одузме овлашћење услед погрешке адвоката за коју је дисциплински суд изрекао казну;

в) кад странка опозове пуномоћство у смислу § 23. овога закона.

(Наставиће се.)

